

ELANnaša
SMUČINA

LETNIK 18

ŠTEVILKA 5

11. MAJ 1979

Elanovi gostje v Brnci

18. 4. 1979 so bili naši gostje v Brnci predstavniki medobčinskih organizacij za Gorenjsko, sekretarji komitetov konference ZKS, predstavniki obč. Svetov zveze sindikatov, predstavniki Temeljne banke Gorenjske, predsednik obč. skupščine Radovljica in drugi.

Sprejeli so jih glavni direktor Elana, direktor TOZD Smučič, predsednik DS – DO, predstavnik ZK, Sindikata in predstavniki Elana iz Brnce ter jim pojasnili zgodovino in potek organizacije te enote. Po razgovorih so si ogledali trgovino in proizvodne ob-

rate smučič in druge prostore.

Gostje so se srečali tudi s predstavniki koroških Slovencev, s katerimi so izmenjali mnenja, predvsem o gospodarskem sodelovanju obeh dežel.

Ob zaključku obiska so jim gostitelji predstavili nekatere značilnosti na slovenskem Koroškem. Ogleдали so si tudi nekaj firm, ki sodelujejo s slovenskimi podjetji.

Gostje so bili z obiskom zelo zadovoljni, kot je povedala v imenu vseh tov. Vlasta Vidic, sekretarka Komiteta konference ZKS iz Radovljice.

Naša pomoč Črni gori

Na predlog družbenopolitičnih organizacij, štaba CZ in kolegija, so delegati vseh DS – TOZD, DS in DO na skupni seji 20. IV. 1979 sprejeli sklep, da se prebivalcem na potresnem področju takoj nakaže znesek enodnevnega zaslužka vseh delavcev, ki ga bomo zaslu-

žili z delom na prosto soboto 19. maja 1979.

Nadalje so sklenili, da se v Črno goro pošlje dve prikolicici, novi iz IMV, kjer smo jih naročili, če bo to možno ali že rabljeni iz Campa Vrsar, s tem, da naročilo novih ostane za potrebe letovanja.

Športna trgovina v Beogradu odprta 31. III. 1979

V soboto 31. III. 1979 je bila uradno odprta naša nova športna trgovina v Beogradu. Na otvoritvi so sodelovali predstavniki Elana in vabljeni predstavniki športnega in drugega javnega življenja našega glavnega mesta:

ŠPORTOPREME
BEOGRAJSKEGA SEJMA
SMUČARSKÉ ZVEZE SRBIJE
OSNOVNE ŠOLE »SEDEM SEKRETARA SKOJA« Novi Beograd
ŠPORT KOMBINATA
ROBNE KUĆE BEOGRAD
FAKULTETE ZA TELESNO VZGOJO
SKUPŠČINE OBČINE NOVI BEOGRAD – načelnik za gospodarstvo, načelnik za prosveto, kulturo in telesno kulturo.

UNIVERZALE • Generalni direktor »DORCOL« TV Beograda,
Predsednik mestne skupnosti KADINJAČA,
Vodja prodaje trgovine Zagreb
Vodja prodaje trgovine Begunje
Direktor TOZD TRGOVINA
Predsednik DS – TOZD TRGOVINA
Urednik »NAŠE SMUČINE«
Tov. Zika Jovanović
Člani predstavništva ELAN v Beogradu
Projektanti in izvajalci del ter drugi

Ob otvoritvi je spregovoril tov. Knafelj, kjer se je v imenu Elana vsem navzočim zahvalil za obisk, s katerim so potrdili željo za sodelovanje, bodisi kot poslovni partnerji in kot prijatelji.

(Nadaljevanje na 2. strani)

Z leve: Gmajnar Matjaž, v. d. dir. TOZD Trgovina, Žika Jovanović, Milan Jovanović, poslovodja trgovine – butika v Novem Beogradu Vladimir Stošić (s hrbtnom), poslovodja trgovine Zagreb

Do zdaj podeljena Elanova priznanja

a) **BLOŠKI SMUČAR:** Kipec, delo akad. slikarja in kiparja ing. arh. Janeza Boljke – za največje zasluge.

Poleg desetih (10) ustanoviteljev Elana še
11. Ingemar Stenmark na Olimpiadi 1976
12. Bojan Križaj, za izredne uspehe v letih 1976/1977

b) **GRAFIKA »BLOŠKI SMUČAR«:** delo istega avtorja, kot priznanje za sodelovanje z Elanom na kateremkoli področju.

1. Finžgar Miha za 30 let v Elanu 1976,
2. Pristavec Alojz za 30 let v Elanu 1976,
3. Perko Anica za 30 let v Elanu 1976
4. Mario Colombo – Italija, sodelavec Elana 1976
5. Lars Bengtsson – Švedska, sodelavec Elana 1976
6. H. Cleton – Holandska, sodelavec Elana 1976
7. F. Bednar – Avstrija, sodelavec Elana 1976
8. Bill Racow – ZDA, najboljši prodajalec 1976
9. Boris Strel za dosežene uspehe 1976
10. Rok Petrovič za dosežene uspehe 1976
11. Mladen Delić – Beograd 1979
12. ADGA Rössel – Švedska za gospodarsko sodelovanje 1979

c) **DIPLOMA »HONORIS CAUSA« (V POČASTITEV, PRIZNANJE):**

delo istega avtorja, kot priznanje posameznikom za dolgoletni prijateljski odnos do Elana.

HONORIS CAUSA

IN NECESSARIIS UNITAS,
IN DUBIIS LIBERTAS, IN
OMNIBUS CARITAS.

1. Colombo Giancarlo – Italija
2. Bengtsson Lars – Švedska
3. Švedski kralj Gustav – Švedska
4. Švedska kraljica Silvija – Švedska
5. Pleško Vili – Jugoslavija

Športna trgovina v Beogradu...

(Nadaljevanje s 1. strani)

telji Elana ali kako drugače. Poudaril je, da se nam je izpolnila dolgoletna želja, predstaviti se našemu glavnemu mestu in prebivalcem SR Srbije, z namenom, da dosežemo in potrdimo čimboljši kontakt z vsemi dosežanji in novimi poslovnimi strukturami, ki do zdaj niso imeli možnosti priti do naših kvalitetnih izdelkov.

Takih in podobnih specializiranih trgovin manjka še na področju naše širše domovine, kajti dogaja se, da poedini predstavniki društev, šol in drugi prihajajo prav v tovarno, da naročijo potrebne športne rekvizite. Z otvoritvijo nove športne trgovine v Beogradu smo se približali kupcem, katerim bomo nudili

izdelke vseh naših proizvodnih programov, prav tako tudi primeren servis in strokovno postrežbo.

Vse pripombe kupcev nam bodo služile kot vzpodbuda in merilo pri vodenju proizvodne in prodajne politike.

Na kraju se je zahvalil vsem za trud pri gradnji in opremlenju in pozval predsednika DS – TOZD TRGOVINA, tov. Cerarja, da je prerezal vrstico v znak otvoritve te naše lepe, nove, moderne, vendar prijatne in domače športne trgovine.

Prepričani smo, da bo nova trgovina v Beogradu opravičila svoj obstoj ne samo za utrditev renomeja, temveč predvsem na ekonomskem področju.

Slavko Knafelj

Plan – 1985–2000

V letu 1980 se izteče izvajanje tekočega srednjeročnega plana za obdobje 1976 do 1980. Zaradi načela stalnega oz. kontinuiranega planiranja bo potrebno do izteka tega roka pripraviti in sprejeti srednjeročni načrt razvoja vseh nosilcev planiranja za naslednje petletno obdobje **1981 do 1985**.

V pripravah in sprejemanju planov za prihodnje obdobje je potrebno zagotoviti dosledno izvajanje novega sistema družbenega planiranja (Ur. list SFRJ št. 6/76), kar pomeni medsebojno samoupravno sporazumevanje o temeljnih planov samoupravnih organizacij in skupnosti ter družbenih planov družbenopolitičnih skupnosti. To zahtevano obdobje bo potrebovalo več časa kot doslej, zato je nujno, da takoj pričnemo s pripravami:

1. Delavski sveti
– Delovne organizacije
Elan
– TOZD Smučiči
– TOZD Športna orodja
– TOZD Plastika
– TOZD Trgovina
– TOZD Inštitut
– TOZD Vzdrževanje
– Delovna skupnost skupnih služb
so do 10. aprila 1979 sprejeli sklep o pripravi srednjeročnega plana za DO, TOZD, DSSS.

V sklepkih o pripravah srednjeročnega plana so bili izvoljeni in potrjeni
– organi za pripravo planov
– ustrezni roki potekanja njegove izdelave

II. Organi komisije za pripravo plana (84. čl. SUS o TP) so za:

- TOZD Smučiči**
– predsednik: Jamšak Majda
– član: Bogataj Vinko
– član: Vrečko Maks
– član: Ferk Julka

- TOZD Športna orod.**
– predsednik: Hribar Janez
– član: Pintar Alojz

- Pintar Drago
– član: Pfajfer Anica

- TOTD Plastika**
– predsednik: Sekovanič Janez
– član: Lazar Tadej
– član: Globovnik Darko
– član: Pfajfer Anica

- TOZD Trgovina**
– predsednik: Arh Silva
– član: Gmajnar Matjaž
– član: Vavpotič Marija
– član: Košir Majda

- TOZD Inštitut**
– predsednik: Faladore Vinko
– član: Petriček Peter
– član: Robič Andrej
– član: Košir Majda

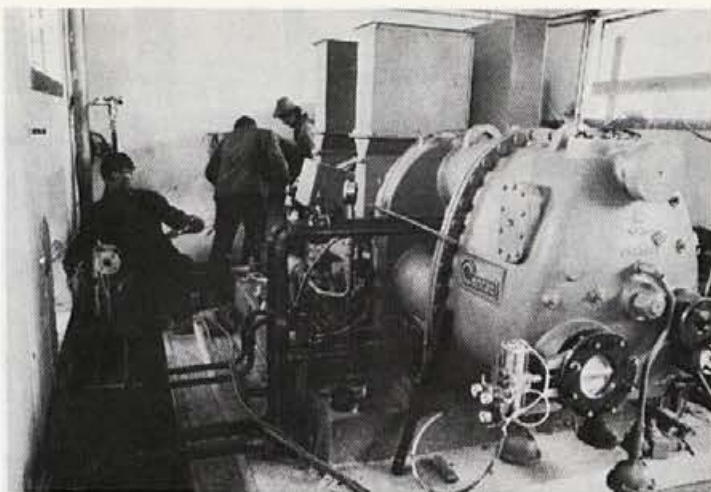
- TOZD Vzdrževanje**
– predsednik: Renko Branko
– član: Hanžič Janez
– član: Selčan Vinko
– član: Strgar Francka

- DS skupnih služb**
– predsednik: Čučnik Milan
– član: Koder Pavle
– član: Jakopič Blaž
– član: Aljančič Uroš

DO Elan
Na nivoju DO Elan prevzame funkcijo komisije za pripravo plana strokovni kolegij DO.

Celotno delo komisij za pripravo planov koordinira programsko analitska služba gospodarskega sektorja delovne skupnosti skupnih služb.

V okviru priprav za izdelavo srednjeročnega plana je bilo

Novi kompresor CENTAC-12 kapacitete 36 Nm/min, s katerim bo odpravljeno ozko grlo preskrbe s komprimiranim zrakom za obstoječe potrebe in zagotovljen vir za nove razširjene kapacitete v novi hali B

potrebno najprej izdelati delovni program, ki mora biti zaradi sočasnosti planiranja usklajen z roki, ki so določeni v odlokih zvezne, republiške in občinske skupščine. Do danes je izdan odlok zvezne skupščine (Ur. list SFRJ št. 66/78 z dne 8. XII. 78).

12. Priprave srednjeročnega plana DO Elan bodo potekale po naslednjem zaporedju in rokih:

- Do 30. IX. 1979**
– Aprila 79 sklepi del. svetov o pripravi srednjeročnega plana
– Izdelava delovnega programa
– Izdelava analize uresničevanja tekočega srednjeročnega plana
– Izdelava analize razvojnih možnosti za prihodnje srednjeročno obdobje
– Določanje in sprejemanje smernic za srednjeročni plan temeljnih organizacij združenega dela in delovne skupnosti
– Določanje elementov za samoupravni sporazum o temeljnih plana DO Elan

- Do 31. III. 1980**
– Usklajevanje stališč in posameznih skupnih interesov ter medsebojne izmenjave informacij
– Priprava in sprejem samoupravnega sporazuma o temeljnih plana DO Elan

- Do 30. IX. 1980**
– Obravnava in potrjevanje predlogov srednjeročnih planov temeljnih organizacij združenega dela, delovne skupnosti in delovne organizacije
– V tem obdobju se bodo določili tudi predlogi družbenih planov Jugoslavije, republik, AP, in planov vseh drugih subjektov planiranja.

B. Poleg izdelave delovnega programa za pripravo srednjeročnega plana bo potrebno pričeti tudi s strokovnim delom na pripravah dolgoročnih razvojnih možnosti naših temeljnih organizacij zdru-

ženega dela, delovne skupnosti in delovne organizacije kot celote. Ta analiza bo obravnavala razvoj od leta **1985 do 2000**.

– Roki za pripravo dolgoročnega plana DO Elan pa so načeloma naslednji:

Do 31. XII. 1979
– Izdelava analize dolgoročnih razvojnih možnosti posamezne TOZD DSSS in DO.

Do 31. X. 1980
– Priprava, obravnava in sprejem smernic za pripravo dolgoročnega plana TOZD, DSSS in DO.

– Priprava elementov za sklepanje samoupravnih sporazumov o temeljnih dolgoročnega plana DO.

Do 31. XII. 1983
– Obravnava in sprejemanje dokončno in usklajene dolgoročne plane naših samoupravnih organizacij.

NOVICE

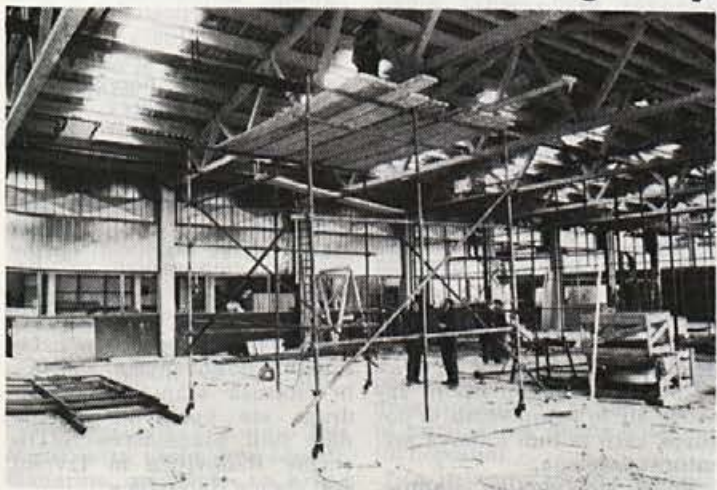
SPORTSKE NOVOSTI – 5. aprila 1979

Člana ljubljanske »Olimpije« – Franko Jure in Cerkovnik Tomaž bosta prihodnje leto nova člana jugoslovanske alpske reprezentance. Izpadla sta Tone Kozelj in Janez Zibler, ki bosta tekmovala v B reprezentanci.

Švicarska tovarna smučiči – SCHWENDENER je prenehala s proizvodnjo. Vzrok: davki in problemi z delovno silo.

Na 5. svetovnem prvenstvu v Planici (16. – 18. 3. 1979) so se za naše smučiči zanimali Japonci, Američani, Finci, en Čeh in en Poljak.

Nova hala B1 za smučiči – v gradnji

Stanovanjski krediti za leto 1979

Letni načrt reševanja stanovanjskih potreb delavcev - 1979

Naš samoupravni sporazum o skupnih osnovah in merilih za reševanje stanovanjske graditve in potreb delavcev, nalaga dolžnost, da enkrat letno sprejmemo načrt, kako bomo reševali te potrebe in kakšna in kolikšna sredstva bomo za to namenili.

Za leto 1979 sta značilni dve stvari:

- na področju družbene graditve stanovanj tudi letos v občini Radovljica ne bo novih stanovanjskih enot, zato predvidevamo razmerje delitve sredstev, ki je ugodnejše za kreditiranje stanovanjske graditve;

- sredstev je nekoliko manj kakor lani iz razloga, ker izločamo del teh - stanovanjskih sredstev iz osebnega dohodka - za potrebe financiranja komunalnega urejanja stavbnih zemljišč.

Glede tega in na podlagi 6. člena samoupravnega sporazuma o skupnih osnovah in merilih za reševanje stanovanjskih potreb delavcev v delovni organizaciji Elan Begunje, je DS DO Elan sprejel:

NAČRT

reševanja stanovanjskih potreb delavcev Elana za leto 1979:

1. V letu 1979 bomo imeli na voljo za družbeno stanovanj-

sko graditev in za kredite za stanovanjsko graditev 5 milijonov 900. - din.

V tem znesku so vključena sredstva stanovanjskega prispevka in anuitete - vračila odobrenih kreditov iz preteklih let.

2. Razmerje med sredstvi za potrebe družbene graditve in kreditiranja se določi z 20 : 80 v dobro kreditiranja.

Tako razmerje je v letošnjem letu še možno, ker na območju občine Radovljica v letu 1979 ne bo možno kupiti stanovanj iz usmerjene družbene graditve stanovanj.

Iz tega sledi:

da bomo za družbeno usmerjeno stanovanjsko graditev v letu 1979 namenili 1.144.980. din in jih vezali v poslovno banko s to vezavo bomo pridobili pravico do kredita v času, ko bo stanovanjva možno kupiti. Za podpis pogodbe o vezavi se pooblašča glavni direktor in direktor gospodarskega sektorja.

Za odobravanje kreditov smo namenili 4.579.920. din.

3. Za posamezne potrebe določamo naslednje zneske oz. odstotke kreditov, glede na porast življenjskih stroškov v letu 1978, ki ga je objavil Zvezni zavod za statistiko (18,78 %):

3.1. kredit za gradnjo hiše znaša 246.706,00 din

3.2. kredit za adaptacijo in prizidavo znaša 82.200,00 din

3.3. odstotek kredita za nakup stanovanja znaša 50 %

Serviserji na praksi v Elanu

Seminar z mednarodno udeležbo

V dneh 24. 4. in 25. 4. 79 je prodajni oddelek TOZD smučič organiziral seminar za referente za reklamacije in serviserje firm, ki zastopajo ELAN v Švici, Nemčiji, Italiji in na Švedskem. Seminarja se je udeležilo devet predstavnikov firm Sport Welco, DSI, Colmar in Ryon. Seminar je bil organiziran z namenom, da se prisotni seznanijo s procesom in tehnologijo izdelave smučič, tehnologijo popravil in da se uskladijo kriteriji pri obravnavanju reklamacij.

Prvi dan obiska je prisotne po ogledu proizvodnje tekaških in alpskih smučič ing. Robič seznanil s konstrukcijskimi in tehnološkimi značilnostmi

izdelave smučič, metodami preizkušanja smučič in kolekcijo smučič za sezono 1979/80. Naslednji dan so si udeleženci seminarja ogledali kontrolna mesta v proizvodnji alpskih in tekaških smučič. S sistemom kontrole in načinom zasledovanja kvalitete jih je seznanil ing. Krmpotič Mladen. Prisotni so bili z ogledom praktičnih primerov seznanjeni s kriteriji pri obravnavanju reklamacij. Seminar je uspel, saj so si prisotni pridobili veliko novega znanja in so se zadovoljni vračali domov kljub temu, da jim je ponagajalo vreme.

Vodja tehničnega oddelka Smit Vito

Stanovanjska zadruga »DOM« pred ustanovitvijo

Namen ustanovitve stanovanjske zadruge v občini Radovljica

Zakon o upravljanju in razpolaganju s stavbnimi zemljišči, ki velja od leta 1977 in Odluk o upravljanju in razpolaganju s stavbnim zemljiščem v občini Radovljica, ki je bil sprejet v letu 1978 spreminjata tudi dosednji način upravljanja in razpolaganja s stavbnimi zemljišči, namenjenimi za individualno stanovanjsko gradnjo.

Dosedanji postopek v občini Radovljica je potekal tako, da je interesent za stavbno zemljišče z ustreznimi vlogami in zahtevami pri premoženjsko pravnem organu občine in po sklepu Izvršnega sveta na osnovi neposredne pogodbe pridobil pravico uporabe na zemljišču. Tak postopek je bil prisoten za primere, ko je šlo za pridobitev pravice uporabe zemljišča, ki je bilo v družbeni lastnini.

Spremenjena zakonodaja je postopek oddajanja zemljišč v uporabo spremenila, in sicer tako, da oddaja z neposredno

pogodbo ni več mogoča razen za izjeme, ki jih navaja zakon v 34. členu. Med izjemami navedenimi v zakonu je tudi oddaja stavbnega zemljišča za graditev stanovanjskih hiš v okviru stanovanjske zadruge.

Razen za izjeme v 34. členu zakona pa je oddaja stavbnega zemljišča možna le z javnim natečajem s pogodbo. V primeru, da bi v občini oddajali zemljišča v uporabo samo z javnim natečajem, bi o preveliki meri prišel do izraza edino materialni položaj zainteresiranega graditelja, kar pa bi postavljalo v preveliki meri ob stran tudi druge družbene interese, ki so usmerjeni v zadovoljevanje stanovanjskih problemov tistih delavcev in občanov občine Radovljica, ki želijo razrešiti svoj stanovanjski problem tudi z individualno gradnjo, pa pri tem nimajo toliko sredstev, da bi se lahko spustili v prestižno javno licitiranje za zemljišče.

Na področju družbeno usmerjene stanovanjske gradnje smo v občini dosegli nekatere dobre rezultate. Indivi-

dualna gradnja je potekala manj družbeno usmerjeno. Ustanovitev stanovanjske zadruge omogoča zainteresiranim občanom in delavcem, da skupaj z družbenopolitično skupnostjo in njenimi samoupravnimi instituti vzpostavijo pogoje za boljše organizirano gradnjo, to pa predvsem z namenom kompleksnejšega pristopa pri komunalnem urejanju, racionalnejše in na usmerjenem področju organizirane gradnje, samoupravnega reševanja problemov, ki se pojavljajo v neki soseski med gradnjo in po njej in ne nazadnje tudi z namenom cenejše gradnje, ki izhaja iz davčnih prostopitev, iz gradnje ob določenih pogojih poteka preko stanovanjske zadruge.

Pri ustanovitvi zadruge predvsem računamo na članstvo tistih, ki šele nameravajo pričeti z gradnjo - občani in delavci, ki že gradijo, so prav tako lahko ustanovitelji zadruge ali se vanjo včlanijo pozneje, zato je tudi njihova prisotnost zaželena.

Poleg individualne gradnje,

ki bo po pričakovanju imela v stanovanjski zadrugi najobsežnejši interes, je preko zadruge tudi možen nakup stanovanja in podobno.

Zaradi določil Odloka o upravljanju in razpolaganju s stavbnimi zemljiščem v občini Radovljica od sredine oktobra preteklega leta ni več možno s sklepom Izvršnega sveta pridobiti možnost za sklenitev pogodb o neposredni oddaji stavbnega zemljišča v uporabo za individualno gradnjo. Navedeno dejstvo narekuje pospešeno ustanovitev stanovanjske zadruge, zato postopek priprave dokumentov že nekaj časa poteka. Pobuda za ustanovitev stanovanjske zadruge izhaja iz Samoupravne stanovanjske skupnosti občine Radovljica, političnih organizacij in organov družbenopolitične skupnosti. Na pripravljene predlog Pogodbe o ustanovitvi stanovanjske zadruge in Statuta stanovanjske zadruge sta pozitivno mnenje dala tudi predsedstvo SZDL občine Radovljica in Izvršni svet občine Radovljica.

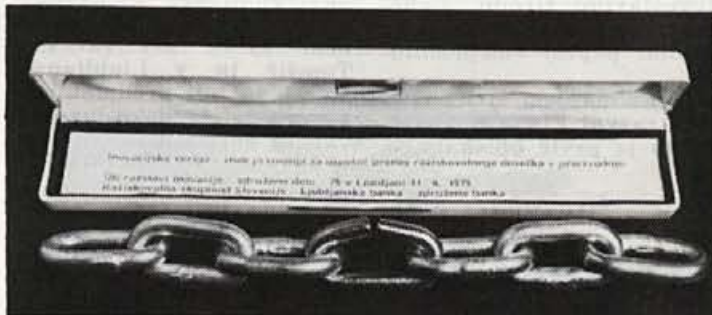
Visoka priznanja

Priznanje Elanu za sodelovanje na V. svetovnem prvenstvu v smučskih poletih PLANICA 1979

Priznanje Elanu za sodelovanje na 5. trnovskem maratonu - 1979

Inovacijska veriga, znak priznanja za uspešni prenos raziskovalnega dosežka v proizvodnjo. Ob razstavi inovacije - združeno delo - 79 v Ljubljani 11. IV. 1979.

Pogoji za ustanovitev

Pogoje podrobno opredeljuje Zakon o stanovanjskih združenjih in enakopravnosti ter v skladu z zakonom odločiti združevati svoje delo in sredstva v stanovanjski zadrugi, da bodo v njej organizirano uresničevali svoje potrebe in interese pri pridobivanju stavbnih zemljišč, urejanju stavb ali stanovanjskih hiš, pri gospodarjenju z njimi.

1. Najmanj 30 občanov in delovnih ljudi občine Radovljica se mora po načelih vzajemnosti in enakopravnosti ter v skladu z zakonom odločiti združevati svoje delo in sredstva v stanovanjski zadrugi, da bodo v njej organizirano uresničevali svoje potrebe in interese pri pridobivanju stavbnih zemljišč, urejanju stavb ali stanovanjskih hiš, pri gospodarjenju z njimi.

2. Pripravljeni morajo biti akti: Pogodba o ustanovitvi in Statut.

3. Na ustanovnem občnem zboru morajo biti akti sprejeti in izvoljeni organi upravljanja.

4. Zadruga mora biti registrirana.

5. Zagotovljena morajo biti sredstva za poslovanje (deleži, članarine, prispevki za kritje stroškov).

Postopek ustanovitve

V preteklosti je premoženjsko pravni organ občine Radovljica pregledal dokumentacijo vseh prosilcev za pridobitev pravice uporabe zemljišča v občini Radovljica. S posebnim vprašalnikom je pozval vse prosilce, da se ponovno izjavijo o svojem interesu in na ta način izbral interese, za katere računamo, da bodo ustanovitelji stanovanjske zadruge tudi zato, ker le na ta način lahko brez javnega natečaja pridobijo pravico do uporabe stavbnega zemljišča, ki je družbena last. Vsem, ki so na vprašalnik odgovorili, smo poslali dokumente za ustanovitev zadruge. Poleg tega smo poslali dokumente tudi večjim delovnim organizacijam v občini Radovljica, zato da bodo z njihovo vsebino seznanili svoje delavce.

Na informativnem občnem zboru je bila podana obsežna informacija o ustanovitvi in poslovanju stanovanjske zadruge, pogovorili so se o vsebini predlaganih dokumentov in jih dopolnili.

Za ustanovitev je potrebnih najmanj 30 članov, medtem ko

se bodo pozneje lahko vključili v zadrugo še drugi zainteresirani delavci in občani, ki morda sedaj še niso vključeni, ali pa še nimajo interesa za individualno gradnjo ali nakup stanovanja preko zadruge.

Ustanovitveni delež, članarina, stroški

Z namenom vzpostavitve materialne podlage za poslovanje zadruge predvideva zakon ustanovitveni delež, ki naj bi po predlogu in glede na situacijo v že ustanovljenih zadrukah izven naše občine znašal 5000 din. Delež se plača enkrat ob vstopu v zadrugo in predstavlja obratna sredstva in jamstvo.

V času poslovanja zadruge bodo zadrugniki plačevali članarino, katere namen je zagotoviti del sredstev za kritje stroškov poslovanja. Članarina bo določena v nadaljnjem postopku. Poleg tega pa bo potrebno kriti del stroškov za ustanovitev zadruge. Podrobnosti bodo še obravnavane.

Zadovoljevanje interesov članov

Pričakujemo, da bo največ članov zainteresiranih za pri-

dobitev pravice uporabe stavbnega zemljišča z namenom pričetka individualne gradnje. Pridobivanje zemljišč v zadrugi pa bo omejeno z možnostmi občine, da jih ponudi. Znano je, da v občini primanjkuje stavbnih zemljišč, še bolj problematična pa je njihova komunalna opremljenost.

Vstop v zadrugo še ne pomeni pridobitev stavbnega zemljišča za gradnjo, nesporno pa so možnosti za pridobitev bistveno večje kot sicer. Člani zadruge bodo skupaj s strokovno službo in občino pospešeno vzpostavljali pogoje za zadovoljevanje interesa po individualni stanovanjski gradnji v občini Radovljica.

V čim večji možni meri in v odvisnosti od interesa pa bo potrebno zadovoljevati tudi druge interese, ki izhajajo iz članstva, to pa je predvsem organizirana gradnja od komunalnih naprav dalje.

Dopisujte v svoje glasilo

Obiski – Obiski – Obiski – Obiski – Obiski – Obiski – Obiski

Ga. ADGA RÖSSEL v razgovoru z našimi predstavniki

Dne 23. 4. 1979 nas je obiskala bivša švedska veleposlanica v Jugoslaviji gospa Agda Rössel. Sedaj je zadolžena v švedski vladi za gospodarske odnose z Jugoslavijo, Grčijo, Čehoslovaško in Japonsko, kjer je bila poprej veleposlanica.

Z zanimanjem si je ogledala razvoj Elana po letih, ko ga je prvič obiskala –

1967 in nam zaželela za prihodnost še mnogo uspehov.

V tovarni je bil predmet razgovora tudi neposredno sodelovanje s Švedsko ter delovanje Haparande v okviru Elana, v nadaljevanju razgovora na Izvršnem svetu pri tov. Vidi Tomšič in v Ljubljanski banki so bili predmet razgovora švedsko-jugoslovanski gospodarski odnosi.

Dolfe VOJSK

G. BERTIL ARVISON z zanimanjem ogleduje oštevilčene smuči

Dijaki teh. šole »Petar Drapšin« – bodoči piloti

Švedski ambasador g. BERTIL ARVISON in g. LARS BENGTSSON v obratu plastike

Gostje iz »TOMOSA« Koper

S sedemtisočaka na smučeh

Od našega posebnega dopisnika Vasilija Dmitrijeva

Glej ta zaželeni gorski vrh... fantastična, izjemna panorama, ki se odkriva od tod. Nekje tam spodaj, v večkilometrski globini, leži ovita v meglo oddaljena zeleno-modra dolina. Ostri vrhovi skal pod nami. In na njih, kot na pravljinih snežnih stebrih, leži tako lahko temnomodro nebo. Skoraj stratosfera.

Od tod, s te nore višine, kjer zastaja dih, se bova z Volodjem Lopatnikovim morala na smučeh spustiti navzdol, drse-

ti po snežni strmini z ledenimi zameti.

Zadnji pogled na tovariše, ki so nama pomagali, da sva se vzbela na vrh gore. Sunek s palicama in spustiva se navzdol v sinji prepad. Žvižg prebitega zraka, tekoče zanke zavojev... Skoraj polet...

Ko pripoveduje o tem, se Olja smežljivo nasmehne. Pomislil bi da teče pogovor o običajnem spustu z običajno visoke gore... Običajno? Ne, Olja se je na smučeh spustila s Pika Lenina, ki je visok 7134 m. Nobeni ženski na svetu se kaj takega še ni posrečilo.

Sovjetska smučarja z našim RC s sedemtisočaka

Studentka četrtega letnika Kamčatskega pedagoškega inštituta je tako postala prva.

Herman Leonidovič Agranovski je končal geografsko fakulteto Leningraškega pedagoškega inštituta. Gore so ga vedno privlačile. Mednarodni mojster športa v alpinizmu je navdušil za vzpenjanje na gore tudi Ljudmilo Semenovno, ki je postala njegova žena. Tudi ona je mojster športa in nosi časten naslov »snežni panter«. Ta častni naslov dobijo le redki, ki so osvojili najvišje vrhove v državi.

— Midva sva že davno sanjala o tem, da bi se najina hči Olja na smučeh spustila s Pika Lenina, — je priznala Ljudmila Semenovna.

Od sanj do uresničitve je pot težka. Toda ideja o pogumnem vzponu sta podprla pokrajinski komite komsomola in športno društvo »Spartak«. Enajst ljudi je šlo v naskok na snežni vrh. Vsi so iz Petropavlovsk-Kamčatskega. Utirali so pot fantom in dekletom, ki so si zastavili nalogo, da se bodo spustili z najvišjega vrha v državi.

Prekaljeni moški H. Agranovski, V. Gričenko, A. Vezner, Vladimir in Viktor Lopatnikov, J. Usoličev, V. Strelinikov, V. Glušenko, V. Fuzejev in nič manj pogumni ženski V. Semenjuk in O. Agranovskaja — to je bil sestav naskakujoče skupine.

Dolgo, strogo in natančno je potekala osvojitve vrha. Na višini 3800 m, v podnožju veličastnega vrha, so postavili prvi bazni tabor z romantičnim imenom »Kupolna polja-

na«. Nato so se alpinisti po ledeniku »Lenin« povzpeli na višino 4200 m. Tam so postavili tudi osnovni naskakovalni tabor. Od tod, od baze do baze, kot po stopnicah, so se pogumni ljudje, natovorjeni s smučmi, lopatami, žagami, posodami z bencinom in razstrelivom, vzpenjali vse više in više. Na višini 5400 m so v ledenih žilah izkopali prvo jamo. Na višini 6400 m — drugo. A ko so se dvignili še na 400 m — tretjo. Tedaj so jih jame mnogo zanesljivo ščitile pred močnimi vetrovi kot šotori.

— Priprave so bile končane. Na višini 6800 m je bilo zbrano vse, kar je potrebno za naskok. Naposled se skupina lahko vrne navzdol na »Kupolno poljano«. Dva dni počitka.

13. avgusta je vseh enajst ljudi v polni opremi šlo v naskok na Pik Lenin. Prvo prenočevanje v taboru.

14., 15. in 16. avgusta so prenočevali v jamah. Samo dve uri sta bili potrebni za vzpon od zadnjega tabora na vrh. Ob 9. uri zjutraj se je skupina povzpela na Pik Lenin.

Ob 10.15 pa sta Olja in Volodja začela svoj vrtoglavi spust na smučeh. Po dva tisoč metrov postanek: treba je sneti smučmi in natakniti »dereze«, saj se je pod nogami odpiral led s prelomi. Tako, na derezah in s smučmi na ramah, sta se zmagovalca snežnih strmin spuščala do naskakovalnega tabora. Od tam do »Kupolne poljane« sploh ni daleč... Če se je vzpon raztegnil na pet dni, se je spust na smučeh skrajšal na vsega eno uro. Da so se spu-

stili navzdol do srečnih smučarjev, je bilo njunim tovarišem potrebno več kot 24 ur.

V čem leži skrivnost uspeha?

Ljudmila in Herman Agranovski sta prišla iz Leningrada na Kamčatko konec leta 1968. Odločila sta se, da bosta v Petropavlovsk-Kamčatskem ustanovila smučarsko šolo za otroke. Danes ta šola deluje.

— Otroke je treba učiti od najbolj zgodnje mladosti, od poldruga leta, — je rekel Herman Leonidovič. — Bilo bi idealno, da bi športnik do petnajstega leta dobil visoko športno kategorijo...

V otroški športni šoli pri pokrajinskem sovjetu »Spartak« imajo tri centre: »Mladina«, »Centrala« in »Edelweiss«. V prvih dveh se učijo sedemletni in osemletni, v »Edelweissu« — sami malčki. Praktično učenje se začne pri dveh letih. Zdaj se v Petropavlovsk-Kamčatskem okrog sto otrok ukvarja s smučarskim športom.

Trije smučarski centri, štiri lastnoročno izdelane žičnice — vse to je delo rok kamčatskih entuziastov. Naposled, prvo mesto med njimi zavzema družina Agranovski.

Človek se mora čuditi domiselnosti učiteljev in navdušenju učencev. Za poletni trening so naredili posebne »trenadžere« — steze iz starih avtomobilskih gum. Skoki z ene gume na drugo — gume so vertikalno zakopane v zemljo — posnemajo spuščanje na smučah. V centru »Edelweiss« otroci-smučarji z navdušenjem trenirajo na gumah, na katerih so napete navadne ribiške mreže. V centru so postavljeni telovadni drogovi, gugalnice z vsemi možnostmi svobodnega vrtenja, jekleni obroči itd.

Prav to šolo je še kot otrok z uspehom končala Olga Agranovskaja. Tu se je naučila mojstrstva in tu so ji zbudili nepremagljivo ljubezen do športa, ljubezen do osvajanja vrhov.

Ne velja zaman Kamčatka danes za zibelko najboljših mladih športnikov — smučarjev. Od tod sta prišla V. Sinegov in S. Čadajev, ki sta v naši državi že postala znana. Kdo ve, kakšne rezultate bodo dosegali dveletni malčki, ki se že odločno spuščajo s strmin kamčatskih vulkanov.

Bojan Križaj in Mišo Magušar pred startom na Zelenici

Bojan Križaj na mednarodnem tekmovanju za »Križajev memorial« na Zelenici

Bojan Križaj v družbi najboljših smučarjev sveta

whiteface
MT. SKI CENTER
Site of 1980 Olympic Alpine Events
In the Adirondacks of New York on Rt. 28 at the
Placid-Wilmington Highway. Elevation 4,000'.
Whiteface features the highest Vertical drop in Mt.
east - 3440'. A variety of lifts, complete Base
Lodge, Mid-station Cafeteria, Snow making and Ski
School. Lifts operate winter and summer affording
Skiers and Tourists a magnificent view of the High
Peak Region and Lake Placid.
Photo by R. K. Dean

13 DEC 1978
USA 21
UNITED STATES AIR MAIL
post card

5. III. TR
Po končanem predolom
pijskem za nas zelo
uspešnih tekmovalij
vam pošiljamo mnogo
lepih pozdrava
JUGOSLAVIJA SKI TEAM
ELAN
Tovarna šp orodja
64270 BEGUNJE
na Gorenskem
JUGOSLAVIJA

dp

Prvič Jugoslovan (Bojan Križaj) na zmagovalnem odru za svetovni pokal. Bron v veleslalomu

Še ob zaključku svetovnega pokala 1978/79

- Ingemar Stenmark je rekorder v številu zmag v tekmovaljih za svetovni pokal. Zmagal je 41-krat, 78 ima uvrstitev med prvih deset in skupno je dosegel 1359 točk.
- Boris Strel bo v prihodnji sezoni nastopal v veleslalomu v prvi jakostni skupini, Jože Kuralt pa mora za to možnost doseči še eno dobro uvrstitev.
- Jugoslovanska reprezentanca v alpskem smučanju je ekipno zasedla 9. mesto - z 233 osvojenimi točkami. Zmagala je Avstrija - s 1784 točkami.
- Za uspeh naše reprezentance ni zaslužen samo Tone Vogrinc pač pa tudi ostali smučarski delavci. Dela, kot so npr. testiranje in priprava planov treninga na suhem in snegu opravlja mag. Tomislav Koprivnjak iz Ljubljane.
- Letos je že petič zapored Bojan Križaj dobil »zlate smuči«. To priznanje časopisa »Sportske novice« je namenjeno najboljšemu jugoslovanskemu smučarju.
- Glede na letošnji enostranski sistem točkovanja za svetovni pokal pričakujemo že spet spremenjeno formulo ocenjevanja. Kombinacija bo verjetno ostala, spremembe pa naj bi bile v številu upoštevanih tekem po posameznih disciplinah, ter enakem ocenjevanju na vseh tekmah.

ELAN
TOVARNA ŠPORTNEGA ORODJA
64275 Begunje
Jugoslavija

AIR MAIL

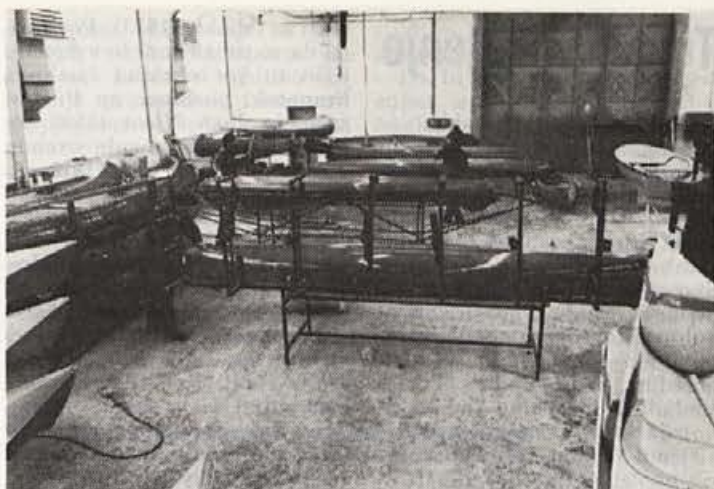
ELAN
nem zaporedni
64275 BEGUNJE
YUGOSLAVIJA

FAKTA ZA SVETOVNI POKAL
FURANO 0979,920000

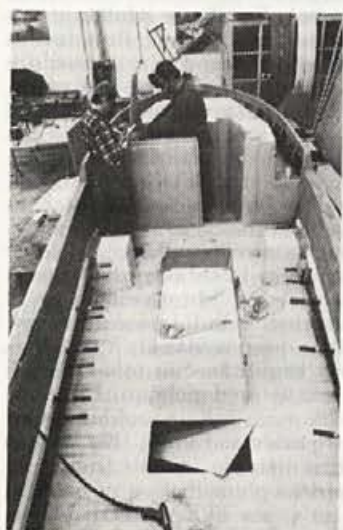
Bojan Križaj
Tone Vogrinc

Preizkus prvega letala za izvoz W5 v Lescah 31. III. 1979

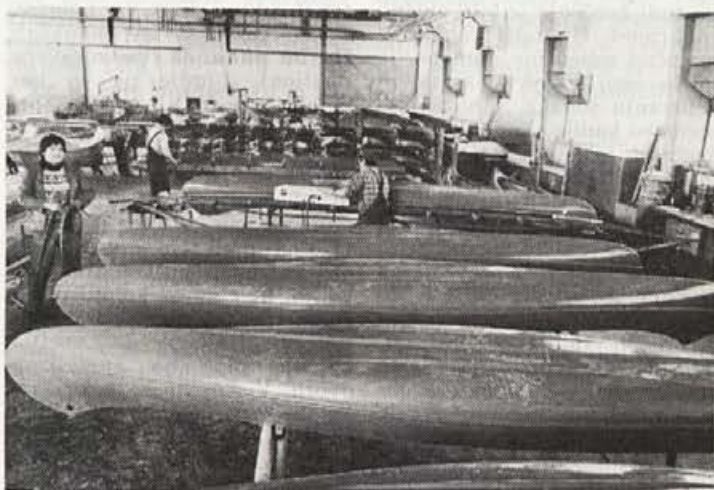
Proizvodnja novih — plastičnih kanujev je stekla

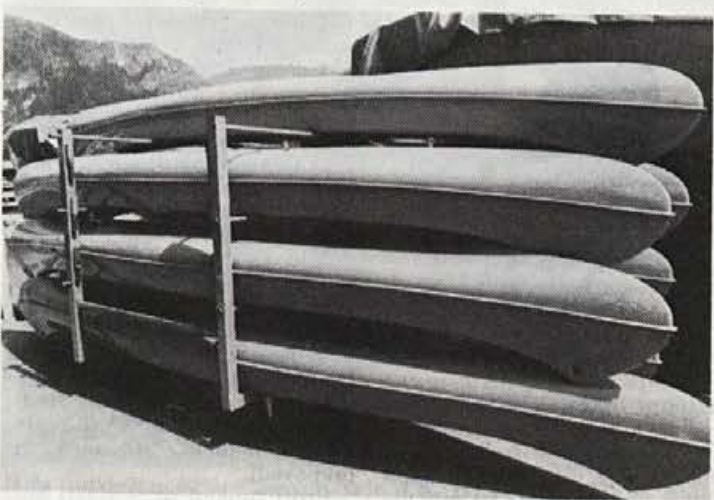
Delo na novem čolnu P 606

Spretno in zahtevno delo na kanu čolnu

Kanuji v serijski proizvodnji

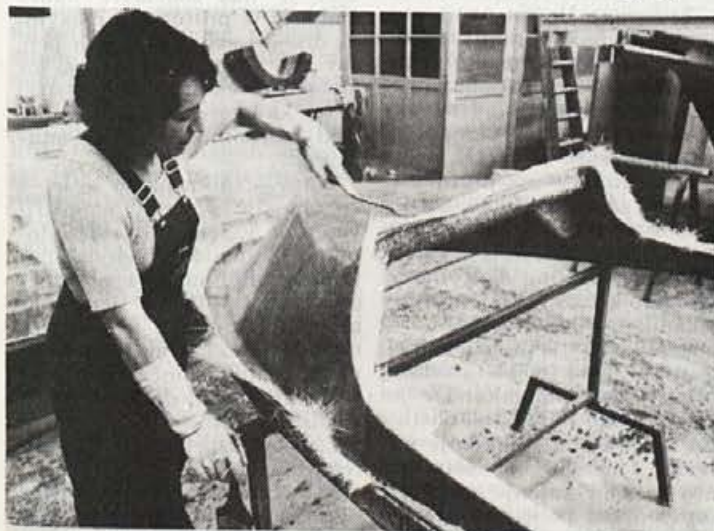

Kanuji, kanuji, kanuji ...

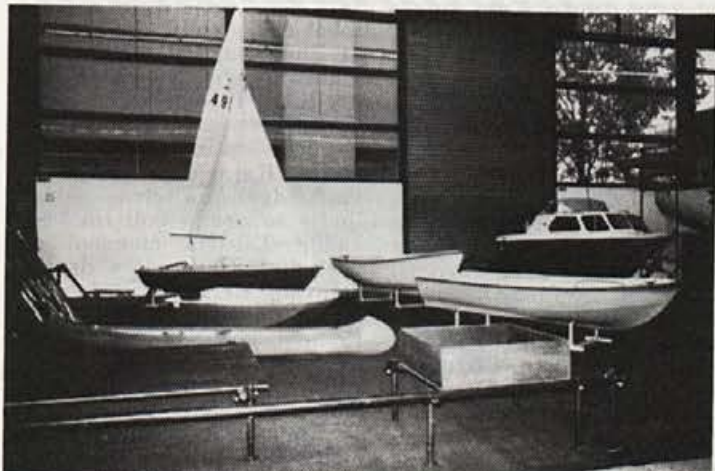
Novo v TOZD Plastika

- Izvozili so že tri jadralna letala DG-100 Elan
 - Od zveznega sekretariata za promet in zveze, so dobili odobreno homologacijo za jadralna letala DG-100 in DG-1006, s čimer je tudi formalno odobrena proizvodnja omenjenih letal.
 - 25. maja letos bo izplula prva Elanova »ladja« P-606
 - Izdelali so prvo serijo kanu čolnov C-404.
- Zanje je veliko zanimanje na tržišču v Sloveniji, kjer je prodano že polovico letne proizvodnje.
- Za letošnje leto je že zmanjkalo sledečih modelov čolnov: TL-545; S-707; GT-070

L. T.

Prepajanje steklenih vlaken na kalupu čolna T 401

Elanova paviljona športnega orodja in čolnov, na Zagrebškem spomladanskem velesejmu, sta bila najbolj obiskana

Tobak in kajenje

Zgodovina

Pradomovina tobaka je Amerika. Zaradi svojega ekscitativnega delovanja, se je tu, že od pradavnih časov uporabljal v kultu – bogočastju, v okviru magičnih (čarovniških) obredov. Na različnih likovnih prikazih Indijancev iz plemena Majev, so prikazani duhovniki, ki pri svojih ceremonijah, slavnostnih verskih obredih, kadijo pipo. To je simboliziralo žgalno (in kadilno) daritev v čast soncu, najvišjemu božanstvu. V nekaterih predelih Amerike so uživali tobak tudi z njuhanjem pulveriziranega tobakovega listja, pa tudi žvečenje je bilo močno razširjeno. Uporaba tobaka v magično religiozne namene, je imela svoj vzrok v opojnem delovanju tobaka. Mnoga plemena so kadila skupno pipo ob svečanih prilikah, zlasti v primerih sklenitve (medsebojnega) miru, pa tudi tujcem so v znak dobrodošlice (po)nudili pipo in v obliki cigare zvite tobakove liste. Ostanek tega običaja se je ohranil vse do danes, v pipi miru severnoameriških Indijancev. Meksikanski čarovniki (vražarji, vedeževalci) so tobaku pripisovali tudi zdravilno delovanje in so zato npr. tobakove liste polagali na odprte rane. V drugih predelih Amerike so domorodci uporabljali tobak kot sredstvo proti utrujenosti, lakoti in žeji, pa tudi proti bolečinam.

Prva poročila o tobaku so prišla v Evropo s Kolumbom. V ladijskem dnevniku je 13. oktobra 1492 zapisal, da domorodci kadijo posušene tobakove liste in da je tudi on sam dobil v dar take liste. V zapisu 6. 11. istega leta pa piše, da sta dva njegova spremljevalca videla na otoku Kubi mnogo moških in žensk, ki so nosili v rokah zvite in prižgane tobakove liste in vdihavali njihov dim.

Kmalu po odkritju Amerike so prinesli tobak v Evropo. Prvi kadilci so bili Kolumbovi spremljevalci, ki so prinesli s seboj tobakove liste in jih kadili na enak način kot domorodci Amerike. Eden od njih je bil zaradi kajenja zaprt, ker ga je inkvizicija obtožila, da je obseden od hudiča in mu zato uhaja dim iz ust in nosu. Okrog leta 1550 so Španci pričeli saditi tobak na San Domingu. Od tu so ga uvažali v Evropo z imenom »tabaco« (po imenu otoka Tobago). Španski zdravnik in botanik N. Monardes je bil prvi, ki je

pisal o tobaku (1573). Poudarja, da se tobak sadi že v Španiji in to kot okrasna rastlina. Francoski poslanec na Portugalskem Jean Nicot (1530 do 1600), katerega ime je ovekovučeno v imenih **Nicotiana** in **nikotin**, je leta 1560 prinesel tobakovo seme v Evropo in ga dal kraljici Katarini Medici s poudarkom, da je tobak čudodelno zdravilo. Trdil je, da je z obkladkom iz tobačne kaše ozdravil nezacepljen čir.

Od tedaj dalje se je tobak vedno bolj širil po Evropi. Uporabljal se je samo v zdravilne namene in ne kot sredstvo za uživanje. Pripisovali so mu pravo čudodelno moč in ga imenovali **Herba santa** (sveta rastlina). Bili so mnenja, da tobak zdravi skoro vse bolezni, zaradi česar so ga imenovali **Herba panacea** (vse zdraveča rastlina). Ljudje pa so kaj kmalu spoznali ugodje pri kajenju, ki se je zato začelo širiti po Evropi in ostalih predelih Starega sveta. V Anglijo je tobak prinesel 1586 leta pomorščak Sir Walter Raleigh. Dve leti pred tem je v Ameriki osnoval angleško kolonijo Virginijo, kjer so se kolonisti seznanili s kajenjem od domorodcev. Raleigh je vpeljal kajenje pipe na angleškem dvoru. V Angliji se je kajenje kmalu razširilo v vseh družbenih slojih. Na koncu XVI. stol. je bil tobak vnešen v Italijo. Vnesel ga je apostolski nuncij na Portugalskem. Nekaj let kasneje, je škof Nicolò Tuornabuoni prinesel tobakovo seme iz Pariza v Firence. Tam je Cosimo I Medici dal pobudo za vzgajanje nove rastline, zaradi toliko hvaljenega zdravilnega delovanja. V Nemčiji se je kajenje razširilo po Tridesetletni vojni. Od tu se je razširilo na Švedsko, Dansko, v Avstrijo in v druge sosednje dežele. Iz Evrope je bil prenešen tobak v dežele Srednjega vzhoda s posredovanjem Špancev in Portugalcev, kasneje pa tudi na Daljni vzhod (na Kitajsko šele po letu 1700).

Uporaba tobaka kot sredstva za uživanje, je izzvala mnogo polemik, napadov in prepovedi.

Proti tobaku se je zlasti boril angleški kralj Jakob I., ki je 1619 leta prepovedal sajenje tobaka v Angliji. Prepovedal je tudi kajenje, toda brez mnogo uspeha. Njegov naslednik Karel I. je prišel na idejo, da ustvari tobačni monopol, ki bo državi prinesel velike dohodke. Kasneje je vpeljal še visoke davke na tobak, vendar ljudje so vedno bolj (in več) kadili. Tobačni monopol so vpeljali kmalu tudi v drugih državah. Čeravno je Ludvik XIII. prepovedal kajenje v Franciji, je že v času njegovega naslednika Ludvika XIV., J.E. Colbert izkoristil 1674 leta kadilsko strast in osnoval v Franciji državni tobačni monopol, s katerim je močno povečal državne dohodke.

Papež Urban VIII. je v začetku XVII. stol. kaznoval

kadilce z izobčenjem. V Rusiji je car Mihael 1613 izdal prepoved kajenja in določil stroge telesne kazni za kadilce, turški sultan Murat IV. pa je 1633 leta prepovedal kajenje z grožnjo smrtne kazni in konfiskacije (zaplembe) premoženja. Mnoga mesta so izdala stroge prepovedi v zvezi s kajenjem in so kadilce kaznovali s telesnimi kaznimi. Vse te prepovedi so ostale brez efekta. Ljudje so še naprej kadili. Ker so sčasoma začeli kaditi tudi nekateri vladarji (Peter Veliki, Friedrich Veliki) so morale biti ukinjene tudi te prepovedi.

Sčasoma se je nabrala obsežna literatura o koristnem delovanju tobaka, kot zdravilu proti najrazličnejšim boleznim. Že leta 1572 je Jacques Gohory hvalil vsestransko delovanje tobaka pri kožnih in kirurških boleznih, celo pri čankarju. Nicolas Monardes je v tem času trdil, da mu je uspelo s tobakom ozdraviti 36 različnih bolezni, med drugimi glavobol, kašelj, astmo, udnico (skrvnino), ledvične kamne, revmatizem, zobobol itd. Podobno so o tobaku pisali tudi mnogi drugi zdravniki. Vse te izkušnje je zbral nemški zdravnik Johann Neander v svoji knjigi **Tabacologia** (1622), ki obsega vse, kar je bilo do tedaj znanega o tobaku. V XVII. stol. so se začele uporabljati tobačne klizme za reanimiranje nezavestnih (obmrlih). Tobak se je v tistem času uporabljal tudi kot dezinfekcijsko sredstvo, zlasti kot sredstvo za zaščito pred kugo. Lekarnarji so izdelovali različne tobačne izdelke (infuzume, dekokte, masti, sirupe, olja, čaje itd.). Nekateri so celo trdili, da tobak oplemenjuje dušo; holandski zdravnik Cornelis Bontekoe piše (okrog 1700), da za vzdrževanje življenja in zdravja ni važnejšega kot je tobakov dim. Proti taki zlorabi tobaka se je dvignil danski zdravnik Simon Paulli, za njim pa še drugi; po drugi plati pa so nekateri ugledni zdravniki neprestano zagovarjali medicinsko uporabo tobaka. Na začetku XVIII. stol. se je Friderich Hoffmann zopet potegoval za uporabo tobačnega klistirja, Thomas Fowler pa je leta 1785 v posebni monografiji hvalil odvajalno delovanje tobaka.

Čeprav je še v XVIII. stol. bilo še mnogo nasprotnikov kajenja, zlasti med teologi, ki so se ostro borili proti kajenju te »hudičeve rastline«, je število kadilcev vedno bolj narasčalo. Do konca XVIII. stol. se je kadilo predvsem pipo, nato pa se je poleg nje pričelo kaditi cigaro, ki je od 1850 leta vedno bolj iztiskala pipo. Vendar je še do sredine XIX. stol. obstojalo mnenje, da je kajenje na javnih mestih nedostojno. Zato je bilo kajenje na ulici skoro povsod policijsko prepovedano. V drugi polovici XIX. stol. se vpeljane cigarete, ki so od leta 1900 postajale vedno

bolj popularne. Vpeljanje oz. izdelovanje cigaret je močno pripomoglo k velikemu zvečanju števila kadilcev. Zlasti po prvi svetovni vojni, se je močno zvišalo število kadilcev, k čemur je pripomoglo še dejstvo, da so na začetku tega stoletja začele kaditi tudi ženske in to celo na javnih mestih. Po statistikah kadi danes okrog 70 do 80% odraslih moških in 20 do 30% žensk. V zadnjem času se je število kadilk pomembno zvišalo.

Tobak se uživa ne le s kajenjem, ampak tudi z njuhanjem, žvečenjem, ponekod pa tudi s pitjem tobakovega soka. Njuhanje posušene tobakove listov zdobljenih v prah je prišlo v XVI. stol. iz Španije v Pariz, kjer si je Franc II. hotel na ta način zdraviti stalni glavobol. Kmalu je njuhanje postalo moda na francoskem dvoru in se od tam razširilo v vse ugledne kroge Evrope. Nekaj časa je kazalo, zlasti v XVIII. stol., da bo z njuhanjem povsem izpodrinjeno kajenje. V XIX. stol. je bilo njuhanje že skoro povsem opuščeno. Žvečenje tobaka je ostalo omejeno samo na nekatere poklice (mornarji, težaki, zlasti tisti, ki delajo v prostorih, kjer je kajenje zaradi nevarnosti požara prepovedano). V nekaterih krajih žvečijo tobak zaradi zaščite pred pelagro. Pitje tobakovega soka ni nikoli dobilo pristašev v Evropi. Na ta način uživajo tobak nekatera afriška plemena.

TEA ANDERLE

Letos naš Bohinc odličen

Na državnem prvenstvu smučarskih vaditeljev, učiteljev in trenerjev na Kaninu je v svoji kategoriji zmagal.

Med veterani je bil v svoji skupini odličen drugi.

Letos je bilo na Kaninu prvič organizirano državno prvenstvo smučarskih vaditeljev, učiteljev in trenerjev, kjer je naš sodelavec Janez Bohinc iz prototipne delavnice dosegel svoj največji uspeh, saj je v skupini od 40–50 let zmagal v veleslalomu in postal v tej kategoriji državni prvak med izbranimi pedagogi smučanja.

Na Viševniku pa so se letos že enajstič pomerili smučarji veterani v tekih in veleslalomu. V skupini C v veleslalomu je Janez Bohinc dosegel odlično drugo mesto, za Bernikom in pred Dornikom iz Ljubljane. S tem dosežkom je prehitel vrsto znanih smučarskih asov – veteranov in dokazal, da je v odlični formi.

Za oba uspeha mu iskreno čestitamo!

V pogovoru z njim sem mu v šali dejal, čim starejši je, tem bolje mu gre, pa mi je v istem tonu odgovoril, češ, enkrat se pač moraš znoreti!

Problemi sodobnega sveta

Današnji svet je poln protislovij, ekonomske nestabilnosti, družbenih problemov, in različnih političnih interesov. Vse probleme, ki so prisotni, lahko strnemo na en sam osnovni problem. V bistvu bi celotno problematiko lahko opredelili kot posledico tega osnovnega problema. Z dialektičnega stališča lahko trdim, da je osnovni problem v razkoraku razvoja zavesti človeka in razvoja tehnike in tehnologije. Povsem razumljivo je, da je ta razkorak na škodo zavesti človeka. Zato se opravičeno lahko vprašamo, s kakšno pravico si človeštvo dovoljuje vsako tehnično pridobitev, ne glede na široko zasnovano raziskovalno dejavnost, o morebitnih posledicah in problemih, ki jih ta pridobitev prinese, izdelovati in uporabljati. Govorimo splošno, vendar pa je ravno ta problem stalno prisoten. Ravno s stališča vzporednega razvoja zavesti in tehnike, človek nima pravice, da na današnji stopnji razvoja svoje zavesti vstopa v vesolje, da izkorišča energije, ki jih ne pozna v zadostni meri, da ruši ekološko ravnotežje vseh naravnih ciklusov, naravnih sistemov in podobno. Dokazov za to trditev ni potrebno naštevati, niti jih ni potrebno posebej prikazovati. Popolnoma jasni so in posledice nas vedno znova opozarjajo na vse te nepravilnosti. Toda zopet zaradi prenizke zavesti velike večine družb v celoti in vseh njenih faktorjev v kakršni koli družbenopolitični ureditvi, se nečemo odpovedati dobrinam tehnološko tehničnih pridobitev. Tako tehnično in tehnološko razvite družbe z veliko ekonomsko močjo pospešeno širijo svoj tehnološki potencial. S tem ekonomsko vežejo na sebe ogromna finančna sredstva, ki jih brezobzirno in potratno glede na nerazviti svet, trošijo. Del te potrošnje, čeprav majhen, vendar z ozirom na velik obseg še vedno ogromen, se zopet koristi za uvajanje in razvoj nove tehnologije. S tem se prepada v stopnji razvitosti materialnih dobrin med razvitimi in nerazvitimi še pogloblja. Ekonomska pomoč in ekonomska politika nadnacionalnih družb pa povzročata v glavnem še dodatno ekonomsko odvisnost in s tem izkoriščanje že tako zaostalih družb. Vzrok, da takšna politika sploh lahko uspeva, je ponovno v prenizki stopnji zavesti posameznih družb, vezanih v posamezne državnopolitične tvorbe. Tako se nam preprosto povedano kažejo dva osnovna obraza današnje svetovne družbe:

— prvi nam kaže družbo, ki je ekonomsko, tehnično, tehnološko in materialno na izredno visoki stopnji. Zavest posameznikov in družbe je pa na bistveno nižji stopnji. Za-

radi nesorazmerja teh dveh parametrov in ob pomoči vseh ekonomskih prijemov se kaže cilj te družbe po še večjem obsegu materialnih dobrin, kar se sprevrže v neprekinjeni tokokrog do totalne materialne odvisnosti.

— Drugi nam kaže družbo, ki nima ekonomsko tehnične baze, nezadostna materialna sredstva in še ta ki so, so neenakomerno porazdeljena. Zaradi nerazvite stopnje zavesti imajo cilj doseči izključno samo materialno osnovo, preden sploh njihova zavest doseže vsaj približen nivo, ki je potreben za obvladovanje le-teh.

Posledica tega je sedanja slika sveta. Nesmiselnost celotne družbe ali pa skrajnost posameznih stremeljenj in apetitov se kaže v oboroževalni tekmi celotne svetovne družbe.

Popolnoma opravičeno se lahko vprašamo, kam to vodi. Vedno bolj nas pestijo problemi ekologije. Vsak dan se lahko, v kolikor seveda želimo, soočamo s stalno grožnjo uporabe celotnega nakopičenega orožja in vseh mogočih sredstev za uničenje človeštva in njegovega okolja. Če hočemo problem obravnavati kot celoto, potem nam je takoj lahko jasno, da človeštvo v trenutnem položaju, kakršen je, ni sposobno rešiti ta problem.

Zato smatram, da evolucionjski proces razvoja zavesti mora celotna svetovna družba planirano usmeriti popolnoma drugim ciljem. Seveda je potrebno za preobrazbo zavesti, oziroma miselnosti marsikaj storiti. Že sedaj lahko vidimo, kako se posamezniki borijo za drug svet, drugačno miselnost. Žal njihov trud ne rojeva sadov in nemalokrat so ti ljudje podvrženi posmehu po duhu malih ljudi, ki si lastijo marsikaj, ali so slučajno na oblasti, ali pa mislijo, da so poklicani, da sodijo vse in vsakogar. Zato bi morala družba, predvsem pa naša socialistična družba, kot zgled bodoče družbene ureditve, pokreniti energično in usmerjeno akcijo v preobrazbi zavesti ljudi. Ni zadosti usmeriti ljudi samo v pravilni družbenopolitični tok razvoja oblikovanja družbe. Nujno je ljudi preusmeriti ali pa obvarovati komercializacije in totalne ekonomizacije vseh družbenih procesov, ki temeljijo izključno na materialni bazi. Ekonomske dogme ne smejo prevladati, nujno moramo doseči razvoj družbene zavesti do takšnega nivoja, da bo to prednost in nadomestilo za vse mogoče materialne dobrine, katerim bi se že danes lahko v veliki meri odpovedali. Lahko si je v fantaziji zamisliti svetovno družbo enakih, z visoko stopnjo zavesti prežetih narodov. Lahko si mislimo smotrnost porabe materialnih dobrin takšne družbe. Lahko si mislimo pestrost družbenih

dejavnosti, aktiviranje na področjih umetnosti, športa in znanosti. Lahko si mislimo delovanje proizvodnih sistemov v popolnem ekološkem skladju z naravnim okoljem in sistemom v celoti. Kako čudovita misel se poraja ob svetu brez vojn in oboroževanja, v sožitju vseh narodov. Koliko energije, znanja, sredstev in dela bi lahko usmerili v raziskovanje zemlje in življenja na sploh, vseh naravnih pojavov, porajanju življenja v vseh dimen-

zijah in končno v raziskovanje in razumevanja vesolja.

Da bi bilo tako ni potreben super avto ali supersonično letalo, niti moderne armije ali gonetsko biološko orožje. Da bi to dosegli, potrebujemo samo visoko stopnjo zavesti. Ali smo sposobni, ali imamo voljo ter željo iti po tej poti naprej, je odvisno od nas samih, kot elementov družbe in s tem družbe kot celote. Čas je, da se odločimo.

Faladore Vinko

Priložnostne publikacije

1. maja letos smo v Bohinjski Bistrici s slavnostno sejo CK ZKJ proslavili 40-letnico konstituiranja centralnega komiteja KPJ pod vodstvom tovariša Tita.

Za to sejo in proslavo je založba »Komunist« Ljubljana, Zarnikova 3 pripravila naslednje priložnostne publikacije:

1. brošuro z dokumenti prve seje CK KPJ pod vodstvom tovariša Tita in s članki, ki so bili po njej natisnjeni v »Proleteru« (maja 1939. leta);

brošuro je pripravil zgodovinar France Filipič, cena enega izvoda je 175 din;

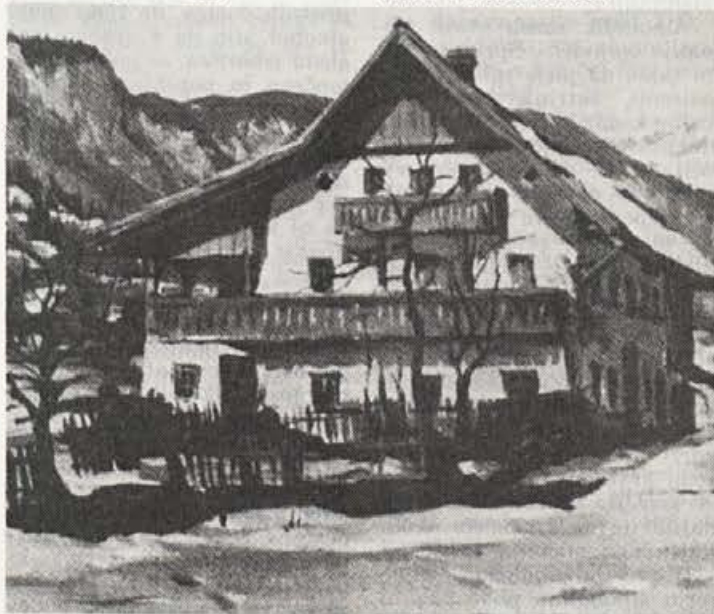
2. mapo s 16 barvnimi reprodukcijami jeseniškega akademskega slikarja Jake Torkarja, na katerih je predstavil objekte, povezane s predvojnimi delovanjem KPJ in znane iz NOB ter like narodnih herojev tega kraja;

cena mape je 600 din;

3. značko (po grafični zamisli akademskega slikarja Harija Draušbaherja), ki ponazarja razredno vsebino boja delavskega razreda in Zveze komunistov Jugoslavije;

cena značke je 15 din;

4. za potrebe gorenjskih muzejev pa še katalog muzeja v hiši Tomaža Godca

Hiša udeležencev ustanovne seje CK KPJ leta 1939 v Staro Fužini pri Bohinju

Obisk v Brnci — ogled proizvodnje

Alkoholizem je skrajna stopnja človekove odtujitve

Alkoholizem je v razvitem svetu tretja glavna bolezen človeštva (za boleznimi srca in ožilja ter rakom). Če pa upoštevamo, da z vsakim alkoholikom propadajo poprečno trije družinski člani in je prizadetih še toliko drugih ljudi, potem je nedvomno med boleznimi na prvem mestu.

V Sloveniji imamo približno 80.000 alkoholikov. Ker pri vsakem trpijo vsaj trije družinski člani, je v Sloveniji zaradi alkoholizma prizadetih približno 300.000 ljudi.

Tudi ekonomska škoda je velikanska, nad 10% nacionalnega dohodka požre alkoholizem (izostanki z dela, bolezni, invalidnine, prometne in obratne nezgode, stroški zdravljenja itd.). Škoda, ki jo utrpijo svojci, predvsem še otroci alkoholikov, se sploh ne da materialno izraziti.

Alkoholiki so v treznem stanju zaradi občutkov krivde brez pravega jaza, (ko pa so pijani, so seveda korajžni), zato se v naša samoupravljalška dogajanja ne morejo vključevati kot tvorni subjekti – vsakdo z njimi zlahka manipulira.

Alkoholik skuša svoje ravnanje opravičiti. Sprva se brani tako, da pitje sploh zanika oziroma zatrjuje, da lahko neha, kadar hoče. Potem skuša dokazati, da pije manj, kot mu očitajo, in da je to povsem normalna stvar, saj pijejo vsi in vsepovsod. Ko alkoholik že ne more več prikriti svojega alkoholizma, prične iskati vzroke zanj. Te vzroke vedno najde in jih obvezno projicira izven sebe: krivi so žena, tašča, služba, usoda, politika itd. Če ga potem okolje stisne v precep, mu naenkrat postane jasno, da lahko (nekaj časa) zdrži brez pijače in potem s temi kratkimi obdobji treznosti poskuša zabrisati vsa druga daljša (in za družinsko okolje uničujoča) obdobja, ko je pil.

Bistvo alkoholizma ni v pitju alkoholnih pijač (čeprav brez alkohola seveda ni alkoholizma), temveč v spremenjeni osebnosti, ki je za okolje, zaradi alkoholnega obnašanja (sebičnost, površnost, prepirljivost, zanemarjenost, agresivnost itd.) težavna tako v vinjenem kakor v treznem stanju. Temeljni vzrok za deformacijo alkoholikove osebnosti pa je odvisnost od alkohola.

V čem je bistvo odvisnosti od alkohola?

Človek, ki je (že) odvisen od alkohola, ne zmore vsakdanjih težav, stisk, napetosti in življenjskih obremenitev prebiti brez alkohola. Ob vsaki obremenilni situaciji gre pit, ne samo ob neuspehu, jezi, razočaranju, prepiru, temveč tudi ob uspehu, veselju, pohvali itd.

Postopoma postane alkoholik tako zasvojen, da ne more

več ne misliti ne delati in ne živeti brez alkohola. To pomeni, da se zjutraj kar ne more zmigati in mu misli ne stečejo, dokler ne popije toliko, kolikor potrebuje.

Temeljna značilnost alkoholizma je stopnjevanje alkoholne odvisnosti in pojemanje življenjskih interesov, ki se v končni fazi alkoholizma zreducirajo na željo: biti omamljen. Tako pride alkoholik v situacijo, ko je njegova zadnja misel večera in prva misel jutra namenjena alkoholu. Uničil je družino, izgubil prijatelje, zapravlil zaupanje in sedaj lahko le še živetari kot razčlovečeno in z alkoholom prepojeno bitje. Ta zadnja faza alkoholizma je pravzaprav skrajna stopnja človekove odtujitve.

Alkoholizem je dolgotrajna bolezen, ki traja pet, deset, dvajset in več let. Gre skozi dve fazi:

1. Faza uničevanja družine. Zaradi močnega alkoholnega obnašanja in spremljajočih zdrah se žena počuti opeharjeno za vsa svoja lepa pričakovanja. Ko spozna, da je sploh nima rad, da ni zmožen pristnih čustev, da ljubi samo alkohol, njo pa v vsakem pogledu izkorišča, se počuti osramočena in ponižana. Alkoholik zasluži čedalje manj in zapravlja čedalje več. Svoje družinske in delovne obveznosti zanemarija. Ženi ne more biti več v oporo in otrokom že dolgo ni več za zgled. Vsako zupanje zaigra. Družini grozi razpad. Žena običajno prepreči razsulo družine na ta način, da vzame vajeti v svoje roke. Tako jo življenjska nuja zaradi neučinkovitosti in malomarnosti alkoholnega moža potisne na »presto družine«, pravzaprav na »presto revščine in gorja«. Nekdanji gospodar oziroma oče, ki je nekoč dajal družini občutek varnosti, postane sedaj privesek družini. Pravzaprav je izvrtak, ki postaja čedalje bolj predmet sovrašstva, zaničevanja, pomilovanja in lažnega usmiljenja. Temu stanju pravimo patološki matriarhat v alkoholikovi družini. Opisani zamenjavi prvinskih vlog očeta in matere se prilagodijo otroci in morebitni drugi družinski člani. Otroci se v vseh zadevah obračajo na mamo. Očeta se sramujejo, ga celo zaničujejo in sovražijo. Najprej so priče preprirov in pretepev, pozneje pa postanejo »osebni stražarji« matere, ki jo varujejo pred očetom. V takšni družini ne morejo biti zadovoljene osnovne potrebe po varnosti in ljubezni. Zato so otroci prizadeti, nevrotični. Navedene okoliščine povsem uničijo pozitivne čustvene vezi med nekoč ljubečima se zakoncema.

Bistvo dogajanj v tej fazi alkoholizma poimenujemo kot alkoholno bolezen alkoholikove družine, ki je v tem, da so se

navedenim razmeram patološkega alkoholnega matriarhata vsi družinski člani prilagodili v tolikšni meri, da ne napravijo nič učinkovitega, da bi situacijo spremenili. In ravno s tem »dokazujejo«, da so vsi bolni.

V končni fazi (če alkoholik ne kapitulira in se ne začne zdraviti z družino vred) pa pride do razveze in reorganizacije enega dela družine. Alkoholik pa ženi običajno ne da miru, temveč jo nadleguje celo na delovnem mestu. To stanje traja, dokler ga ne pobere odšelna smrt. Poprečna življenjska doba alkoholikov je okoli 52 let.

2. Faza alkoholikovega osebnostnega in družbenega propadanja. Ko je alkoholik uničil družino, izgubil prijatelje, zapravljal službo, je po naših izkušnjah nepopravljivo odtujen, saj nima nikogar več, ki bi mu s srcem stal ob strani na dolgotrajni in zahtevni poti zdravljenja in resocializacije. Životari po beznicah in čaka na neizbežni konec.

Alkoholizem spremljajo tudi okvare na telesnem zdravju. Najbolj prizadeti so možgani, vsak kozarec alkohola uniči več tisoč možganskih celic. Po tridesetem letu starosti sicer vsakemu dnevno propade okoli 100.000 možganskih celic, alkoholiku pa približno dvakrat toliko; 13 milijard – kolikor imamo možganskih celic, je res veliko, toda nakakor ne neizbrano število. Zaradi na-

gleda propadanja možganskih celic in pogostne pijanosti alkoholiki niso več ustvarjalni, postopoma postanejo bebasti (razne stopnje prihoorganskega sindroma).

Alkohol počasi, toda zanesljivo uničuje tudi druge organe, predvsem srce, jetra, ledvice, želodec itd.

Zdravstvene okvare še zdaleč niso najbolj bistvene komplikacije alkoholizma, kot so nekoč zmotno domnevali v medicini. Telesno še povsem zdrav alkoholik lahko opravi že vse tisto, čemur pravimo uničenje družine.

Alkoholizem se včasih zaplete tudi s kakšno psihiatrično komplikacijo (bledež, blodnjavost, bolezenska ljubosumnost, psihoza Korsakova, božjast, bebavost itd.). S temi komplikacijami se je – in se še vedno – ukvarja tradicionalna psihiatrija, ki alkoholizem sam pusti v nemar.

Kdo je torej alkoholik?

Alkoholik je vsak, ki je zaradi pogostnega in pretiranega pitja alkohola postal od alkohola odvisen in ima zaradi tega nevednosti v družini in v službi, javljajo pa se tudi zdravstvene okvare. Če za koga to še ni alkoholizem, naj počaka še kakšno leto, pa se bo alkoholna bolezen zanesljivo pokazala v »vsej svoji krasoti«. Na kratko: alkoholizem je vsakršno uživanje alkohola, ki ustvarja probleme.

Novice

SKI WELT – TENNIS WELT – 3/79

Ivo Zupan je s 171 m dolgim skokom (jugoslovanski rekord) na 8. mestu v deseterici skakalcev, ki so doslej dosegli največje daljave v smučarskih skokih na svetu.

V Brnci je v nekaterih dneh bilo vlitih že več kot 600 parov smučí.

– Ingemar Stenmark je dosegel že 41 zmag v svetovnem pokalu, 78 krat je bil med deseterico in ima kar 1359 točk, odkar tekmuje v tem tekmovanju.

– SKI BUSINESS – 3/79

V Ameriki je bilo lani za 19% več prodanih smučí, kot leto poprej. Uvozili so kar 1.740.356 parov smučí. Doma pa so jih naredili okrog 650.000 parov. Za Jugoslavijo navajajo uvoz 92.360 parov. K celotnemu uvozu štejejo tudi 700.000 parov tekaških smučí.

– Tovarna smučí ATO-MIC je odprla skladišče smučí v državi UTAH (ZDA), ki bo oskrbovalo 11 zahodnih držav v ZDA.

Obenem bodo razdeljevalci smučarskih čevljev DACHSTEIN iz Avstrije.

– Bojan Križaj je letos postal zanimiv za novinarje. Vse več ga opažamo v različnih tujih časopisih.

– ELAN je dosegel spet pomembno smučarsko zmago. Na naših smučeh je zmagala Stephanie Sloan v akrobatskem smučanju za svetovni pokal.

Sedlarska ročna dela

Ali je vsaka prekinitev dela res že štrajk?

Pojav prekinitev dela spremljajo raziskovalci v Sloveniji že nekaj let. Proučuje jih tudi center RS ZSS za raziskovanje samoupravljanja. Poprечно je bilo do lani 50 prekinitev letno, lani pa so jih evidentirali kar enkrat več (natančneje 108). Analize nam še ne dajo odgovora za to povečanje. Zato moramo ob tem podatku biti tembolj pozorni. Strokovnjaki sicer trdijo, da se značilnosti prekinitev dela v Sloveniji tudi lani niso spremenile in ki so v tem, da so prekinitive kratke in z majhnim številom udeležencev (približno 20 do 50). S tem pa se dejansko začnejo nesorazumno, kajti prizadeti v OZD nemalokrat trdijo nasprotno, da sploh ni šlo za štrajk v klasičnem smislu, marveč le za sestanek, bolje za t. i. izsiljeni sestanek kar med delom, ker so pač ljudje hoteli kakšno sporno vprašanje, ki je vsiljevalo napetosti in s tem tudi različne govornice in podobno, pač takoj razčistiti in urediti.

Navedena druga razlaga je — dokler še ni natančnejših analiz — sprejemljiva. Je verjetna tembolj, če pogledamo podatke, da je teh sporov največ res rešenih takoj, po kratkem postopku in po navadi direktno z vodilnimi strukturami v organizaciji združenega dela. Gre za to, da se delavci niso odločili za daljšo pot prek samoupravnih organov in z razpravami v družbenopolitičnih organizacijah v okviru kolektiva. Ali je potemtakem ta oblika prekinitev dela res že štrajk?

Iz dosedanje analize je videti, da je največ prekinitev dela v industriji in rudarstvu. Če pa primerjamo število prekinitev s številom zaposlenih, jih je največ v gradbeništvu. Lani so prvič ugotovili prekinitev dela v gozdarstvu (štirikrat) in v družbenih dejavnostih (šest). V prekinitvah dela je bilo lani udeleženo približno 0,8 % vseh zaposlenih v Sloveniji. Večji prekinitvi po številu zaposlenih sta bili lani le dve (Zelezarna Ravne in Sava Kranj) in samo ena večja po trajanju (Megrad Ljubljana, TOZD Penobeton Vodice). 99 % udeležencev v prekinitvah so delavci iz neposredne proizvodnje in v tem jih je nekaj nad 92 % kvalificiranih, polkvalificiranih in nekvalificiranih delavcev. Nikdar v teh prekinitvah ni bila zajeta celotna delovna organizacija. Znana sta le dva primera, da je bilo v prekinitvi udeleženo več TOZD.

Presenetljivo je ob vsem tem, da zbrani podatki demantirajo domneve, da prihaja do prekinitev v glavnem tam, kjer imajo nizek osebni dohodek. Ponuja se čisto drugačna razlaga od te, na kakršno smo navajeni, da danes niso osebni dohodki med poglavitnimi vzroki za prekinitev, ampak so

to predvsem kršitve samoupravnih pravic in slabi medsebojni odnosi in taki odnosi, ki bi samoupravljalce včasih radi reducirali na privesek k stroju, na sredstvo za delo. Tega anahronizma pa samoupravljalci ne prenesajo, in prav je tako.

Navedeno trditev potrjuje še ugotovitev, da je največ prekinitev v prvem tromesečju (zaključni računi) in v industrijskih središčih. Za lani pa imamo poleg sprejemanja zaključnih računov še posebnost, da so v tem času povsod sprejemali še samoupravne sporazume o delitvi. Prav ta načrtovana delitev marsikje ni bila soglasno sprejeta. Velikokrat tudi strokovne obrazložitve niso nakazale posledic. In če ni bilo še ustrezne obveščeniosti, so se vsilili nesorazumi, s tem pa napetosti in spet različne govornice in konflikti, njihova skrajna oblika so seveda prekinitive z zahtevo, da sporne zadeve takoj razčistijo. Do tega je prihajalo zlasti tedaj, če so delavci zares dobili nižje osebne dohodke od pričakovanih. Velikokrat so delavci šli v prekinitev tudi zato, ker se niso strinjali z enostavnim linearnim povečevanjem osebnih dohodkov, saj je to povsem v nasprotju z njihovo staro zahtevo, naj se uveljavi zdravo nagrajevanje po delu in resnični prispevnosti združenemu delu. Neurejena udeležba v delitvi je seveda nemalokrat izsilila nejevoljo in celo slabe odnose med TOZD, kjer so zaradi tega nastale ob nespremenjenem delovnem učinku očitne razlike v osebnih dohodkih, saj kar povsod jemljejo osebni dohodek kot osnovno merilo za primerjavo. Nekaj prekinitev dela je bilo tudi na račun previsoko zastavljenih norm ali zaradi neuslišanih zahtev, in morda tudi zaradi neizpolnjevanja samoupravno sprejetih dogovorov, za zboljšanje delovnih pogojev.

Kamni spotike, ki privedejo do teh prekinitev ali bolje rečeno do izsiljenih sestankov med delom, so morda res v tem, da zakon o združenem delu natančno ureja vprašanja, zaradi katerih je prihajalo do napetosti in do prekinitev, toda zadeve niso skoraj nikjer konkretizirane v samoupravnih aktih OZD in TOZD. Marsikje nimajo niti dogovorov ne določil o tem, kako npr. ravnati v situacijah, ko pride do prekinitev dela.

Po navedenem in po tem, da se vprašanje ostrine teh konfliktov oziroma prekinitev dela ni pokazalo kot problem, ki ga ni mogoče rešiti z dogovori, se zdi, da bi naše prekinitive zaslužile več razlage v tem smislu, da so prej kazalci demokracije kot pa kakšen patološki pojav. Zgodovina delavskega razreda nas dobro pouči, da so bili edino avtoritarni režimi na videz brezkon-

fliktni sistemi. Naše samoupravljanje pa se neprestano še kar naprej in naprej krepi, dopolnjuje in izpopolnjuje in to med drugim pomeni, da se tudi ljudje zavedajo svojega

položaja in zato tudi vedno bolj hočejo biti poučeni o vsem, kar zadeva njihove primarne in sekundarne obveznosti, o njihovem delu in življenju, o vsej družbeni produkciji in reprodukciji — in nekatera teh vprašanj pač rešujejo kar po kratkem postopku.

Lidija Mohar

Inventivna dejavnost pri nas

Dinamično konstituiranje po TOZD in DSSS po novem zakonu o združenem delu v smislu samoupravnega organiziranja in reorganizacije celotne naše DO, je nekako uspavalo delo komisije za izume tehnične izboljšave. S tem, da so položeni temeljni kamni za samoupravno delovanje celotne DO, v okviru tega pa želja po organiziranju množične inventivne dejavnosti v naši tovarni, enega od virov pridobivanja akumulacije sredstev in v končni fazi povečanja dohodka in ne nazadnje osebnega dohodka, je dalo novoizvoljeni komisiji za izume in tehnične izboljšave voljo do obstoja in delovanja.

Pred komisijo so bile nerešene vloge, katere so bile vložene že dve leti in več in prav toliko časa nerešene, čeprav so bile nekatere vloge že ves ta čas v uporabi.

Vedno znova se pojavlja vprašanje, odnosno nastopajo dileme — kaj je pri izumih, tehničnih izboljšavah in koristnih predlogih službena dolžnost in kaj ne. Zato se je komisija trudila in bo v kratkem izdala osnutek oz. predlog »Pravilnika o ugotavljanju deleža službene dolžnosti ob nekem predlogu«. S tem bo strokovnim teamom po TOZD dano na razpolago, da ugotavljajo kakšen je avtorjev delež službene dolžnosti (izražen v odstotkih). V tem smislu bo izdelan vprašalnik v dveh variantah, po katerih bo mogoče ugotavljati delež službene dolžnosti v odstotkih.

Na zadnji seji komisije za izume in tehnične izboljšave je bilo v obravnavi 25 vlog. Od tega je bilo negativno rešenih 7 vlog, 12 vlog je bilo pozitivno

rešenih, 3 vloge so še arhivirane do realizacije, v razmislek avtorju vlog sta bili vrnjeni 2 vloge, 1 vloga pa bo reševal Delavski svet TOZD Telovadno orodje.

Posebno pozornost zasluži vloga št. 282 — avtor Vrečko Stane, glede višine prihranka, ki znaša 13.680,— din. Prihranku primerna je tudi višina odškodnine izplačana avtorju, ki znaša 4.514,— din.

Od skupno 12 pozitivno rešenih vlog je bilo izplačano 10.939,28 din odškodnine, s tem, da za tri vloge komisija še ni dobila strokovnega mnenja.

Na koncu bi postavil še tri vprašanja družbenopolitičnim organizacijam in sodelavcem v DO: a) sicer:

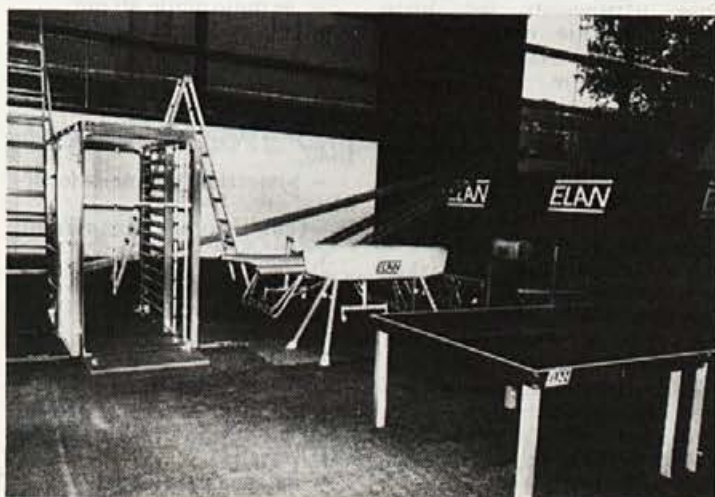
1. Ali želimo razviti in organizirati **množično inventivno dejavnost** v naši DO, s tem pridobiti na akumulaciji sredstev in v končni fazi povečati dohodek?

2. Kdo so faktorji, ki zavirajo in onemogočajo množično inventivno dejavnost, s tem, da ni organizirana, ne stimulirana in v končni fazi ter rezultati dela niso prikazane skozi ekonomske uspehe DO in posameznih TOZD?

3. Zakaj ni družbenopolitične podpore pri uresničevanju organiziranosti inventivne dejavnosti, ki predstavlja tudi pomemben element ZZZ in pomemben faktor investiranja v razvoj in napredek DO?

Zato dajem v razmislek vsem sodelavcem ELANOV-CEM, predvsem pa DPO, da zavzamejo stališča, ali je tozadevno delo zaželeno, vemo kakšne koristi lahko to delo prinaša DO, če je pravilno organizirano.

Rudi Kokalj

Proizvodna gimnastika

Nadaljevanje

Vse človekovo reagiranje na zunanji svet, na njegovo okolje je povezano z menjavanjem napetosti in sprostitve, ekscitacije in inhibicije v živčnem sistemu. Čim večkrat se kakšna reakcija, gib ali več gibov skupaj ponavlja ali trenira, tem boljše postanejo zveze v centralnem živčnem sistemu, a gibi oz. gibanje postane boljše in lepše, poleg tega pa ga tudi lažje opravljamo.

Mnoga raziskovanja delovne sposobnosti med delovnim dnevom so pokazala, da je delovna storilnost na začetku dela zelo nizka in da šele čez pol ure do ene ure pride do normalne delovne sposobnosti.

Najboljše sredstvo, da pred pričetkom dela vzdražimo oz. ogrejemo živčni sistem, ki je odgovoren za vsako delo človeškega organizma, so telesne vaje. Nekoliko vplivajo na prebujanje organizma in pripravo na delovna opravila preko pogojnih refleksov tudi delovno okolje, oprema, prostor, delovni tovariši in slično.

Ugotovljeno je tudi, da so telesne vaje koristne med eno in drugo vrsto dela, ker mnogo hitreje sprostito tiste centre, ki so bili aktivni pri prejšnjem opravilu, sedaj potrebni centri pa se za novo vrsto dela mnogo hitreje ogrejejo.

Vsako delo utruja organizem, predvsem pa težko ali monotono delo. Če je organizem utrujen, potrebuje počitek, da si pridobi novih moči. Znano je, da se pri prekinitvi dela organizem bolj in mnogo učinkoviteje spočije s kako aktivnostjo nasprotnega značaja od konkretnega dela kot pa s pasivnim počitkom. Zaradi tega poleg mnogih sovjetskih teoretičkov in praktikov tudi drugod po svetu in seveda tudi pri nas poudarjamo koristnost telesne vadbe pred pričetkom dela ali med delom, vendar pod pogojem, da so telesne vaje ustrezno izbrane ter časovno in po intenzivnosti optimalno dozirane.

V omenjenem delu so kot najvažnejše naloge proizvodne gimnastike navedli naslednje:

1. preprečevanje in zmanjšanje utrujenosti ter hitro vzpostavljanje normalne delovne sposobnosti;
2. izboljšanje splošnega zdravstvenega stanja delavcev;
3. vpliv na boljšo organizacijo in disciplino pri delu;
4. pridobivanje delavcev, da se vključujejo v množične telesnokulturne organizacije.

Na podlagi praktičnih izkušenj in teoretičnih izsledkov uporabljamo proizvodno gimnastiko v dveh različnih oblikah:

– kot uvodno gimnastiko pred delom, ki vzburi centralni živčni sistem, da se organizem lažje in hitreje vključuje v delovni proces;

– kot odmor za rekreacijo, ki ga postavimo v čas, ko se pojavi večja utrujenost, raztresenost pri delu in ko se zmanjšajo rezultati dela.

(Po splošno veljavni teoriji športne rekreacije v jugoslovanskem prostoru ločimo tri oblike športne rekreacije med delom, in to uvodno gimnastiko pred pričetkom dela, v aktivnosti, ki jih izvajamo v času že obstoječega 30-minutnega odmora za malico, ki ga v ta namen razdelimo na dvakrat po 15 minut ali 20 + 10 minut ali kako drugače, in na poseben odmor kot aktiven počitek, ki ga postavimo v tisti čas delovnega dne, ko se pojavi prevelika utrujenost in so efekti dela občutno zmanjšani.)

Kakšna naj bo vsebina aktivnih počitkov med delovnim časom? Za poživitev krvnega obtoka, dihanja in celotnega metabolizma so najprimernejše razne oblike živahne hoje in teka, različni poskoki in počepi.

Za povečanje moči pa tudi gibljivosti izbiramo bolj konkretne vaje, ki jih moramo točno določiti glede na njihov namen. V ta namen najčešče uporabljamo gimnastične vaje. Organizator športne rekreacije mora dobro poznati vplive posameznih gimnastičnih vaj in sestaviti skupine oz. komplekse gimnastičnih vaj z različnim učinkom na razne dele gibalnega aparata. Pri vseh kompleksih mora vodja upoštevati, katere pomanjkljivosti so pri delavcih najbolj izražene in kakšne so konkretne zahteve delovnega mesta. Komplekse gimnastičnih vaj je potrebno tako sestaviti, da je poudarek na tistih vajah, ki najbolj učinkujejo na šbke točke delavcev. Seveda pa je zaradi tega potrebna izčrpna analiza delovnega mesta, drže telesa pri delu in proučevanje gibov, ki so pri delu potrebni.

Analiza delovnega mesta mora zajemati naslednje podatke:

1. položaj telesa pri delu
 - stoječ,
 - sedeč,
 - se mnogo giblje,
 - se malo giblje ali nič;
2. gibi pri delu
 - hitri,
 - počasni,
 - z močjo ali brez moči,
 - z veliko ali malo amplitudo,
 - simetrični ali nesimetrični,
 - enolični ali raznovrstni;
3. značaj dela
 - natančnost gibov,
 - ponavljanje gibov,
 - stopnja zahtevane koncentracije,
 - vloga čutil;
4. stopnja in vrsta utrujenosti po subjektivnih dejavnikih
 - splošna utrujenost,

- glavobol,
 - razdražljivost ipd.;
5. vpliv delovnega okolja
 - hrup,
 - vibracija,
 - temperatura,
 - plini,
 - vlažnost,
 - sevanje.

Poleg upoštevanja podatkov iz analize delovnih mest, moramo za optimalen učinek posameznih kompleksov gimnastičnih vaj upoštevati še naslednje:

– vaje morajo biti pristopne in enostavne; hitro jih morajo obvladati vsi delavci, saj je za daljše učenje premalo časa;

– vaje v kompleksu morajo biti raznovrstne, ker morajo obdelati ves organizem;

– dinamične vaje naj imajo veliko prednost pred statičnimi vajami, gibi naj imajo večje amplitude, ker se pri tem mišice mnogo bolj sprostitjo;

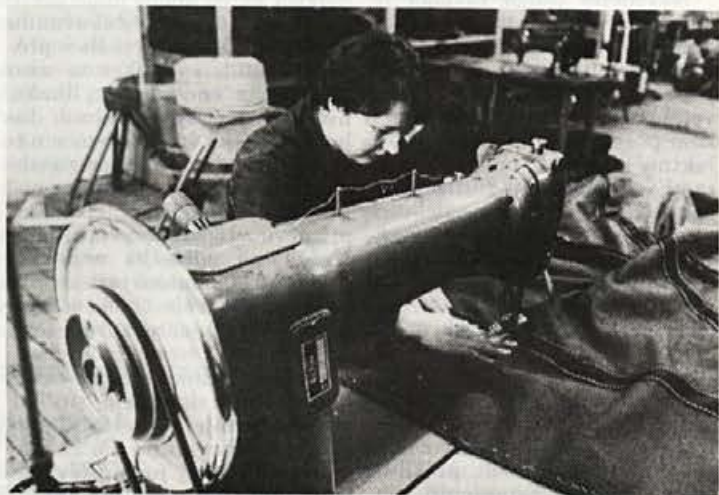
– pri izvajanju moramo venomer opozarjati na pravilno dihanje, saj večina vadečih navadno ne zna regulirati di-

hanja pri gimnastičnih vajah; – v kompleksu morajo biti obvezno vaje, ki vplivajo na pravilno držo telesa.

Med vadbo mora organizator športne rekreacije oz. tisti, ki vodi gimnastične vaje, dati kratka in jasna navodila, da ga vsi dobro slišijo. Če ob tem vaje tudi demonstrira, ga morajo vsi dobro videti. Pri vajah, kjer je pri izvajanju potreben določen ritem, naj šteje ali pa v ritmu popravlja napake in opozarja na bistvene elemente. Pred pričetkom učenja nove vaje naj vodja še posebej opozori, katere stvari so v vaji najvažnejše in na kaj morajo delavci najbolj paziti.

Na splošno pa je najvažnejše pri delavcih vzbuditi zanimanje za aktiven odmor, to pomeni, da jih moramo dobro motivirati, ker bodo le v tem primeru vaje z veseljem izvajali.

Večjo motiviranost lahko dosežemo s prepričevanjem o boljšem zdravju, počutju, večji delovni sposobnosti in rezultatih dela ipd. Boris Sila

Strojno šivanje spustnic in uskočnic v sedlarski delavnici

Sodelavec v sedlarski delavnici

Kozinc in Podlipčeva – prvaka

Tekmovanje je bilo dne 31. 3. 1979 v prostorih strelske družine »Kokrški odred« Begunje. Tekmovanja se je udeležilo 29 tekmovalcev in 7 tekmovalk, kar je občutno več kot prejšnje leto.

Vrstni red je sledeč:

Moški:	število krogov	točke NSSE
1. Kozinc Boris	167	6744,8
2. Kokalj Rudi	161	6550,3
3. Horvat Jože	160 (3 × 10)	6517,9
4. Praprotnik Filip	160 (0 × 10)	6517,9
5. Albinini Anton	153	6290,8
6. Resman Andrej	151	6226,0
7. Kozamernik Stane	138	5804,3
8. Podobnik Anton	136	5739,5
9. Potočnik Zvone	132	5609,7
10. Djelalija Ante	128	5480,0
11. Vrečko Milan	119	5188,1
12. Bešter Jože	115	5058,4
13. Jelenc Peter	112	4961,1
14. Dežman Jože	110	4896,2
15. Gerčar Miro	109	4863,8
16. Kocijančič Jaka	107	4798,9
17. Legat Anton	104	4701,6
18. Hrovat Brane	103	4669,2
19. Vrečko Maks	102	4636,8
20. Legat Marjan	101	4604,3
21. Globevnik Darko	99	4539,5
22. Gale Milan	97	4474,6
23. Tonejc Niko	92	4312,4
24. Šlibar Avgust	89	4215,1
25. Dolar Milan	79	3890,8
26. Beravs Niko	78	3858,4
27. Vogelnik Andrej	76	3793,5
28. Stroj Zvone	58	3209,7
29. Rozman Janez	47	2852,9

Ženske:

1. Podlipec Malči	137	6456,6
2. Jesenšek Vera	130	6291,1
3. Mrak Angela	85	5227,0
4. Ilc Jurica	79	5085,1
5. Kajdiž Olga	39	4139,3
6. Srčič Brigita	31	3950,1
7. Čeferin Mirjana	27	3855,5

Ker se je tekmovanje štelo tudi za najboljši TOZD ali DS na športnem področju za leto 1979, je vrstni red po pravilniku sprejet na 1. seji Upravnega odbora sindikalnega športnega društva, sledeč:

1. mesto: TOZD Inštitut s 626 krogi, v postavi: Kozinc Boris, Kokalj Rudi, Praprotnik Filip in Kozamernik Stane
2. mesto: DSSS s 557 krogi v postavi: Horvat Jože, Resman Andrej, Podobnik Anton in Dežman Jože
3. mesto: TOZD Smučič s 478 krogi v postavi: Potočnik Zvone Vrečko Milan, Bešter Jože in Jelenc Peter.
4. mesto: TOZD Vzdrževanje s 473 krogi v postavi: Albinini Anton, Gerčar Miro, Kocijančič Jaka in Legat Anton
5. mesto: TOZD Trgovina s 377 krogi – v postavi: Podlipec Malči, Jesenšek Vera, Dolar Milan in Srčič Brigita.

TOZD Plastika in TOZD Telovadno orodje nista imela kompletnih ekip, zato se njihovi rezultati po pravilniku ne morejo šteti za skupno uvrstitev po TOZD oz. DSSS.

Kokalj Rudi

Nov uspeh Elanovih kegljačev

V času od 31. marca pa do 20. aprila 79 je na kegljišču Rikli na Bledu potekalo letošnje občinsko sindikalno prvenstvo v kegljanju borbene partije. Na tekmovanju je sodelovalo 52 moških in 22 ženskih ekip. Skupno torej 460 tekmovalcev in tekmovalk Elan je nastopil z dvema moškima in ženskima ekipama, kar je bilo tudi največ dovoljeno za posamezno OOS ali KOOS.

Samo tekmovanje je potekalo v izredno borbeni atmosferi, saj se do zadnjega trenutka ni vedelo, kdo bo prvi in kdo bo ostal brez medalje. Elan je z vsemi štirimi ekipami nastopil v soboto 7

aprila prvi izmed favoriziranih ekip. Z nastopom naših ekip smo bili lahko zadovoljni, saj so dosegle dobre rezultate in tako zadale dosti muk tistim, ki so nas hoteli prehiteti. Nekaj slabši rezultat je dosegla II. ženska ekipa, kateri se je poznalo da ima premalo skupnega treninga. Pri ostalih treh ekipah pa rezultati niso izostali, zaradi večmesečnega vsakotrednega treninga na kegljišču doma upokojencev v Radovljici. Pohvaliti je potrebno tudi resnost kegljaške sekcije, ki je kljub denarnim težavam uspeła zagotoviti nemoten trening svojim članom. Čestitamo!

VRSTNI RED – EKIPNO ŽENSKO

	podrtih kegljev	točk
1. Iskra Lipnica I.	519	55
2. Elan Begunje I.	500	45
3. Iskra Otoče I.	477	37
4. LIP Bled I.	444	30
5. Iskra Otoče II.	435	24
6. Kemična Podnart I.	418	20
7. Vezenine Bled I.	388	16
8. Veriga Lesce I.	387	12
9. Žito Lesce	382	10
10. LIP Bled II.	340	8
11. Društvo upokojencev Rad.	340	8
22. Elan Begunje II.	261	6

VRSTNI RED – EKIPNO MOŠKI

	podrtih kegljev	točk
1. Veriga Lesce I.	999	77
2. HTP Bled I.	965	65
3. Elan Begunje I.	946	55
4. Društvo upokojencev Rad.	906	47
5. Elmont Bled	896	40
6. Elan Begunje II.	875	34
7. Veriga Lesce II.	871	29
8. Merkur Radovljica	868	25
9. Zapori Radovljica	858	20
10. LIP Bled II.	857	15

VRSTNI RED – EKIPNO SKUPAJ

	točk	točk
1. ELAN BEGUNJE	55 + 45	100
2. VERIGA LESCE	77 + 12	89
3. ISKRA LIPNICA	10 + 55	65
4. DRUŠTVO UPOKOJENCEV RAD.	47 + 8	55
5. ISKRA OTOČE	10 + 37	47

Za Elan so nastopili:

Moški I. ekipa: Kolman J., Hrovat A., Hanžič J., Šlibar M., Debeljak M. in Praprotnik F.

Moški II. ekipa: Hegedič L., Kocijančič J., Legat Z., Kelih D., Vidic M. in Peinkihier M.

Ženske I. ekipa: Košir M., Bec M., Gosak D., Bulovec T.

Ženske II. ekipa: Jesenšek V., Gomboc L., Kaufman J., Kapus S., Kelih N.

VRSTNI RED – SŠI 79:

po treh disciplinah (veleslalom, smučarski tek in kegljanje borbene partije)

1. ELAN Begunje	(164 + 140 + 140)	444 točk
2. VERIGA Lesce	(91 + 99 + 124)	314 točk
3. LIP Bled	(89 + 95 + 63)	247 točk
4. ISKRA Lipnica	(44 + 47 + 81)	182 točk
5. ISKRA Otoče	(53 + 16 + 81)	150 točk

Praprotnik Filip

OB DNEVIH

SLOVENSKEGA PRAZNIKA
OF IN
DELAVSKEGA PRAZNIKA
1. MAJ ČESTITAMO!

UČENCI IN UČENKE OŠ. A.T. LINHARTA
RADOVLJICA

šteje 9 najboljših rezultatov posameznikov. Najboljši bodo prejeli praktična darila.

S tem želimo povečati udeležbo na rednih mesečnih turnirjih in prispevati k popularizaciji šaha v OZD Elan.

Rezultati tromesečja v šahu za posameznike:

Splošna pravila: štejeta se dva najboljša rezultata.

Točkuje se po točkah od prvega do zadnjega mesta. Za skupni rezultat leta 1979 se

Ekipa I. tromesečje do točkah:	štev. točk
1. Maks Vrečko	3
2./3. Mirjan Langus	4,5
2./3. Milan Dragan	4,5
4./5. Zvone Potočnik	5,5
4./5. Vinko Jerala	5,5
6. Franc Resman	10,5
7. Tone Benedičič	14
8. Darko Jauh	15,5
9./10. Franc Blažič	17
9./10. Vinko Omejc	17

Tone Benedičič

IV. TURNIR

10. IV. 1979

Št.	Primek in ime	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	T	R	S
1.	JERALA	0	1	1	1	1	0	1	0	1	1						7	III-IV.	70
2.	VREČKO M.	1	0	1	1	1	1	0	1	1	1						9	I.	90
3.	OMEJC	0	0	0	0	1	0	0	0	1	1	0					3	II.	50
4.	RESMAN F.	0	0	1	0	1	1/2	0	0	1	0	0					3 1/2	VIII.	55
5.	KOHOČEC	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0					0	XI.	0
6.	BENEDIČIČ	0	0	1	1/2	1	0	1/2	1	1	0	0					5	VI.	90
7.	LANGUS	1	0	1	1	1	1/2	0	1/2	1	1	1					8	II.	80
8.	DRAGAN	0	1	1	1	1	0	1/2	0	1	1/2						7	III-IV.	70
9.	BLAŽIČ	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0					2	I.	20
10.	JAUH	0	0	0	1	1	1	0	0	1	0	0					4	VII.	40
11.	POTOČNIK	0	0	1	1	1	1	0	1/2	1	1	0					4 1/2	V.	65

Gasilci in člani CZ, so preizkusili funkcionalnost Elanovih spustnic

Zahvala

Dragi drugovi Elanovci!

Nezaboravna in iskrena svečanost koju ste mi priredili u povodu mog 60. rođendana u Kranjskoj Gori ostavila je na mene dubok dojam. Dirljiv prigodni govor koji mi je uputio tom prilikom drug Bogataj izazvao je u meni i sjetu i zadovoljstvo. Istovremeno sam bio ponosan što se tako ugledna i renomirana tvornica kao što je »Elan« sjetila mog jubileja – moje sportske prošlosti.

»Elan« je danas postao sportski gigant zahvaljujući naporima svih radnih ljudi kolektiva – tvornica poznata i priznata u čitavom svijetu. Mnogo puta slušao sam u inozemstvu od svojih mnogobrojnih kolega pohvale i priznanja upućena Vama, Vašem djelu. Zbog toga sam i često bio radostan.

Kao ljubitelj skijanja Vaši radni uspjesi, rezultati postignuti na velikim međunarodnim natjecanjima na Elanovim skijama, bili su mi i poticaj da o tome govorim, da pohvalim, da kažem to su naše skije.

Od srca sam Vam zahvalan na pažnji koju ste mi ukazali, na prigodnom daru »Bloškog smučara« koji će me uvijek podsjećati na izuzetan prijateljski i drugarski Vaš odnos.

I ovom prilikom želim Vam daljnje uspjehe u radu. Neka smučine »Elana« izbrazdaju sva sniježna prostranstva svijeta!

Hvala svima!

Srdačan i drugarski pozdrav vaš
Mladen Delić

Zahvala

Ob boleči izgubi mojega očeta **FRANCETA BOBNARJA** se iskreno zahvaljujem vsem za izrečena sožalja, posebna zahvala pa sodelavcem prodaje in skladišču smuči za denarni prispevek namesto venca

Zalujoča Kolman Anica

Rešitev skandinavske križanke

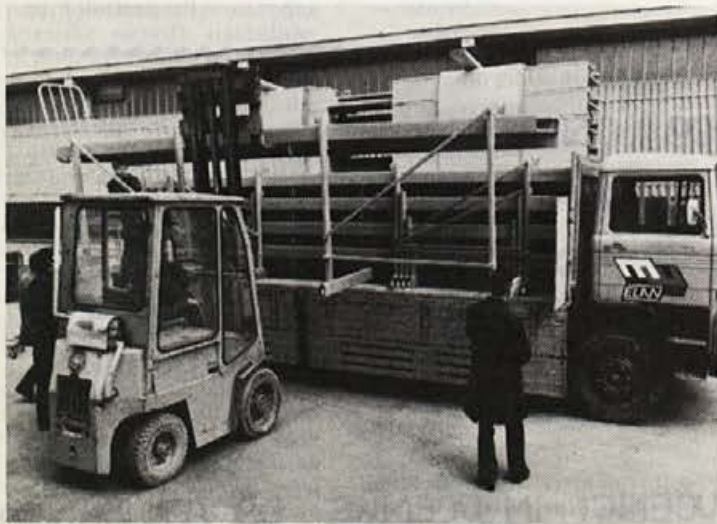
Haparanda, Evel, Vera, letalo, er, INA, Elena, kikla, I, u, oj, odred, Pasteur, u, t, kar, mir, Eva, mana, Rezijan, N, samotna

1. nagrado dobi Langus Slavko

UREDNIŠKI ODBOR: ing. Zajc Bojan, Janša Stanislav, Bulovec Franc, Kolman Franc, Knafelj Slavko, Brajnik Vane — **ODGOVORNI UREDNIK:** Knafelj Slavko — Izhaja mesečno — Za člane kolektiva brezplačno — Tiska Gorenjski tisk, Kranj

Naši šahisti na turnirju ob 75-letnici tovarne »STOL« Kamnik

Transport športnih orodij